ЭМХИДХЭХЭ ШАДАБАРИИН ШАЛГАЛТА

КПСС-эй ЦК-гай февралиин ... хүдөө ажахые ашаг ехэ-... болгохо талаар дэлгэрэнгы ...нүүдые, тодорхой арга за-...мые хараалба. Үтэгжүүлгэ ... хэрэглэхэ, газар уһалал-... үргэдхэн һайжаруулха, ажа-... үргэлжэдэнь оньһожоруулха, ... ухаанай болон түрүү дүй ...лэй туйлалтануудые нэбтэ-...хэ—эдэл даа хүдөө ажахы-... улам саашань хүгжөөхэ гол ...түднай.

...эд бүгэдэмнай зүндөө ...хэ бэшэ ха юм. Эдэниие ...лхын тула олониитын хү-... оролдолгые элсүүлхэ, ажал ...гээ зүбөөр эмхидхэхэ хэрэг-... **«Бидэнэр шиидхэбэри гарга-...нгаа өөрынгөө дура хү-..., нягта жагсаалые болон ...суудалай шухала байһые ... адляар ойлгодог байһанаа ...йлэн мэдүүлһэнэй һүүлээр ...лэй талаар өөһэдынгөө ...бариие харуулха ёһотойбди, ... хэрэг бэелүүлгэдэ бухы ...нигуудай, механизатор-..., совхозуудай хүдэлмэри-...й, эрдэмтэд болон мэргэ-...й—хүдөө ажахые хүг-... талаар арадай аша ту-... тулада хүдэлдэг бүхы хү-... хүсэлэл оролдолгые залан элсүүлхэ ёһотойбди»** гэжэ нүхэр Н. С. Хрущев Пленум дээрэ хэ-лээ һэн.

Тиимэһээ мүнөө үйлэдбэриин управленинүүдэй парткомуудай, партийна организацинуудай гол шухала хэрэг гэхэдэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри болобо гээшэ. Эмхид-хэжэ шадабал, амжалта туйлагда-ха.

Эмхидхэлэй хүдэлмэриин гол зүйлынь—кадрнуудаа, илангаяа хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдөө ажалдань зүбөөр хубаарилан та-билга болоно. Энээнэй һайн үрэ дүн ажал дээрэ дары харагдаха гэжэ манай үйлэдбэриин управ-ленинүүдэй ажахынуудай бай-далшье гэршэлдэг. Хаана һайн, эмхидхэхы шадабаритай кадрнууд табяатайб, тэндэ ажал хэрэг бү-тэсэтэй, урагшатай байдаг.

Нэгэ жэшээ. Хяагтын үйлэдбэ-риин управленидэ «Родина» «Дружба» гэжэ хоёр колхозууд хаяа хадхажа һуудаг, алишье та-лаараа адли эрхэ байдалтай. Тии-гэбэшье ажалайнь үрэ дүнгүүд хоёр ондоо. Үнгэрһэн жэл «Роди-на» колхоз дунда зэргээр гекта-рай 12,7 центнер шэниисэ ху-ряагаа, тиихэдэнь «Дружба» кол-хоз —8,5 центнер. Ажалай иимэ хоёр ондоо үрэ дүн имагтал эдэ ажахынуудые ударидажа байһан хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй эмхидхэхы шадабариһаа болоо гэ-хэдэ алдуу болохогүй.

«Родина» колхозой партийна организаци (секретарь нүхэр Бурдуковский) үйлэдбэриин шиидхэхы һалбаринуудта һүбэл-гэн бэрхэ, ажалшадаа элсүүлжэ, эмхидхэжэ шадаха хүнүүдые та-бижа, даалгабариин дүүргэлтын хойноһоо саг үргэлжэ хиналта, эрилтэ хэжэ, хэрэгтэй болоо һаань, туһаламжашье хүргэжэ байдаг. Тиимэһээнь эндэ түрүү-лэгшэһээ эхилээд, гүүртые даага-ша болон тракторна бригадай бригадир хүрэтэрөө ажалайнгаа эмхидхэлые нарижуулан һайжа-руулхые оролдожо, һайн үрэ дүн харуулна. Харин нүгөөдэ колхоз-донь—эгээл энэ талаар ехэ ду-тагдалтай, тэрэнь ажалыень хой-шонь татана. Иимэ жэшээнүүдые үшөөшье дурдажа болохо. Муу ажахы гэжэ байхагүй, харин муу эмхидхэгшэ, муу хүтэлбэрилэгшэ бии гэһэн тобшолол энээнһээ хэ-хэ хэрэгтэй.

Тиимэ дээрэһээ колхоз, совхо-зуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэри-лэгшэдые шэлэн олохо, ажалдань зүбөөр хубаарилан табиха хэрэг-тэ онсо анхаралаа хандуулжа байхые түрэл партимнай ходо-доо заадаг.

Үйлэдбэриин управленинүүдэй парткомууд, партийна эхин ор-ганизацинууд энэ заабариие бэе-лүүлэн, нилээд ехэ хүдэлмэри хэ-жэ эхилэнхэй. Баргажанай, Хо-риин, Хяагтын болон бусад уп-равленинүүдэй парткомууд, пар-тийна эхин организацинууд кол-хоз, совхозуудта хүдэлхөөр за-луу, эдэбхи үүсхэл ехэтэй олон мэргэжэлтэдые ябуулаа. Тэдэнэ-рэй олонхинь эмхидхэхы шада-баритай, ажалдаа абьяастай бай-һанаа харуулжа байнхай. Энэ хү-дэлмэриие саашань хаа хаанагүй үргэлжэлүүлхэһээ гадна, ажахы-гаа эрхилхэ мэргэжэл шадабари-да ажалша бүхэнөө, илангаяа хү-тэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые һургажа байха гээшэ гол шухала хэрэг болоно.

Оншо ехэтэй эмхидхэлэй хү-дэлмэри гансал заабари, зүбшэл үгэлгөөр дүүрэхэ ёһогүй. Ойлгуу-ламжын хүдэлмэри тодорхой ажал хэрэгээр баталагдабал, үрэ ехэ-тэй байхань дамжаггүй. Эгээл иимэ эрилтэ мүнөө февралиин Пленум хүдөөгэй бүхы партийна организацинуудай, бүхы комму-нистнуудай үмэнэ табина. **«Пар-тийна хүдэлмэрилэгшэд, эмхид-хэгшэд мүнөөнэй эрхэ байдалда партиин үзэл суртал, Программа мэдэхэһээ гадна, өөрынгөө ажал хэрэгые, өөрынгөө үйлэдбэриин һалбариие тодорхойгоор мэдэхэ, ажахыгаа шадамараар хүтэлбэ-рилхэ зэргэтэй»** гэжэ Пленум дээрэ Н. С. Хрущев заагаа һэн.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болголго холын хэ-рэг бэшэ, харин мүнөөдэрһөө, мү-нөө бүтээжэ байһан ажалһаамнай —малай үбэлжэлгэ болон хаба-рай тарилгада бэлэдхэлһээ эхил-жэ хэгдэхэ хойшолуулашагүй ажал хэрэг гээшэл. Партийна ор-ганизацинуудай, бүхы коммунист-нуудай ударидаха, эмхидхэхэ шадабариин шалгалта мүнөөнһөө эхилээ гэжэ мэдэрхэ шухала. Тиимэһээ хараалһан түсэб, даа-баринуудые заатагүй дүүргэхэ хэрэгтэ хүн зоноо элсүүлхэ, зо-ригжуулха, ажалай шэнэ түрүү аргануудые нэбтэрүүлхэ, химиин эди шэдидэ—газараа үтэгжүүл-гэдэ, малаа зүбөөр эдеэлүүлгэдэ һургаха гэхэ мэтэ хүдэлмэри мү-нөө дэлисэ ехэтэйгээр хэгдэхэ болоно. Энэ ажалые хэн һайнаар хэнэб, тэрэл энэ жэлдээ баян ур-гаса, малай ехэ ашаг шэмэ аба-ха арга боломжо олохо байна.

Ямаршье ажалые эмхидхэжэ шадаха хэрэгтэй ха юм. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгохо гэһэн ЦК-гай февралиин Пленумэй гайхамшагта шиидхэ-бэринүүд энэ талаар бүришье ехэ эрилтэ табина. Дайшалхы хүсэ шадалаа, ударидахы, эмхидхэхы шадабаряа харуулжа, хүдөө ажа-хын продуктнуудые элбэг дэлбэ-гээр абадаг болохо зорилгые ам-жалтатайгаар шиидхэхэ бүгэдэ арадай тэмсэлдэ хубитаяа нэмээ-хэ гээшэ хүдөөгэй партийна ор-ганизацинуудай, бүхы коммуни-стнуудай нэрэ хүндын хэрэг мүн.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 50 (10418) | 1964 оной февралиин 28, пятница | Сэн 2 мүнгэн

Тоо бүридхэдэг түрүүшын машина

Бухгалтернуудай, түсэблэгшэдэй, экономистнуудай ...жал хүдэлмэри даншье һаа бүтээсэ багатай. Тиигээд ...энэй хэхэ юумынь хэмжээн айхабтар ехэ боложо ...йна. Гансахан салин хүлһэ тооложо гаргахын тула ... зэргын ехэ саг хэрэгтэй гээшэб. Бухгалтер, счето-...дуудай хахад сагынь энээндэ һаладаг шуу.

Тоосоо гаргадаг хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсын ...һаа боложо, колхоз, совхозуудай тоо бүридхэл ...лэдбэриһөө гээгдэжэ ябадаг.

Мүнөө тоо бүридхэлшэдэй хүдэлмэреэ һайнаар та-...ха хэрэгтэнь тоосоо гаргадаг техникэ ехэ туһа үзүүл-... боложо байна. Ороноймнай колхоз, совхозуудта ма-...нно-счетно станци болон бюро бии болгогдожо бай-... Иигэжэ счетоводууд, бухгалтернууд болон бусадай ...ал хүдэлмэри нилээд хүнгэрөө.

Иимэ һонин техникэ манай Буряадай республикада-... бии боложо захалаа. Хориин үйлэдбэриин управлэ-...нин Анаагай совхоз нэн түрүүлэн машинаар тоо бү-...хэн гаргаха бюротой боложо байна. Тэрэнэй түлөө ...эдхэлэй хүдэлмэри хэгдэнэ. Түсхай байра баригдаа. «...АР-2» гэжэ тоолодог хоёр машина, «СР-42» гэжэ ...галтерска машина, мүн фактурна машина тус сов-... абаад байна.

...һаяын сагта «АЕС», «АСКОТА-110» гэжэ дүн гарга-... хоёр-хоёр машина, «КЕЛ» гэжэ тоосоо гаргадаг ... машина асарагдахань. Тэдэ машинануудые абам-...аа тус бюро түгэс боложо тодхогдохо, тиигээд хү-...хэ эхилхэ юм.

...Тэдэ оньһото машинануудта хүдэлхэ хүнүүд түсхай ...үүлида бэлэдхэл гараа. Жэшээнь, совхозой главна ...алтерай орлогшо Жалба Гончикович Тобоев Ленин-...та һургуули дүүргээ. Мүнөө тэрэ нүхэр тус бюро-... начальнигаар хүдэлхэ байна. Ахалагша механигаар ...лхөөр Петр Базарович Базаров мүн һуралсал гараа. ...на тэрэ бюродо хоёр ахалагша, юрын табан опера-...нууд хүдэлхэ ёһотой юм.

Энэ машинно-счетно бюро ажахын тоосоондо табиг-...а. Тиигэжэ управлениингээ бусад колхоз, совхо-...дые баһал хангажа байха зорилготой.

Т. Башкуев.

МАРТЫН ТҮСЭБӨӨР ХҮДЭЛНЭ

...лаа комплексноор эмхидхэ-... Степан Хлебниковэй даадаг ...нигуудай бригада январь ... турша соо 239 метр газар ... шадаһан юм. Галуута ...й шахто-управлениин 2/5-... шахтын дүрбэдэхи участогта ...чик, ашаа тээлгын маши-..., слесарь мэргэжэлтэй, мүн ...бариин хүдэлмэришэдтэй, ... зэрэ 22 хүнһөө бүридхэг-... проходчигуудай комплекс-... бригада эмхидхэгдэжэ, бүтээсэ ...гээр ажаллажа байнхай.

Январь соо шэнэ амжалта туй-лаһан энэ бригада февралиин тур-шада бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ бай-на. Түрүү бригадын жэшээгээр эмхидхэгдэһэн нүхэд В. Ф. Захар-ченкын, Социалис Ажалай Герой Г. Д. Тучиновай, Г. С. Назаровай комплексно бригаданууд ажалайн-гаа бүтээсэ горитойгоор дээшэ-лүүлбэ. Тэдэнэр февралиингаа даабари болзорһоонь урид 117 процент дүүргээ.

В. Горлов.

Үшөөл һайнаар ажаллахабди

... КПСС-эй ЦК-гай фев-... Пленум дээрэ Н. С. Хру-... хэлэһэн үгэ соо колхозни-... пенсеэр хангаха тухай ... тодорхойлогдоно.

... Зэдын управлениин ...» колхоздо 57 пенсионер .... Тэдэ ехэнхимнай ажал ...ридэ ябаһаар. Жэшээлхэ-...нит Шабаев гэжэ 61 на-... үбгэн Хүтэл гэжэ газарай ... һарлаг үхэр адуулна, ..., бэрхэ хүн гэжэ колхоз ... сүүтай юм. Тиихэдэ Бан-... Бадмаев, 68 наһатай үб-... дураараа колхозой 30-... бруу газаагаа асараад, һай-... харууһалжа байна.

... тэдхэмжын үгтэдэг бо-... ушар үнинэй ааб даа. Тэдэ ... пенси тухай нүхэр Хру-... хэлээд байхада, бидэ, кол-...түүдта, парти, правительст-... ехэхэн анхарал хандуул-... ойлгосотой болоно бшуу. ... колхоздоо 30-аад жэл-... ажаллажа байнаб. Мүнөө 63 ...аб. «Ши, үбгэн, хүгшэрөөд, ... хажа бү зобо»—гэжэ хү-... хэлээ һаань, дурамгүй ... Үбһэ хуряалгын сагта ... шадалаараа туһалаг-шаб, колхозойнгоо бүхы малшад-та тэргэ, шарга дархалнаб.

Үшөө саашань юу хэлэхэбши гэхэдэ, манай Сагаан-Мориной сельсоведэй дэргэдэ пенсионер-нүүдэй совет үгынь харамтай. Бидэниие ударидаха хүсэн үгы гээшэ ааб даа, өөһэдөөл брига-дирнуудта ошожо, ажал эрихэ, үгышье һаа, һайн дураараа энэ тэрэ юумэ хэһээр ябанабди. Пен-сионернүүдэй совет эндэ эмхид-хэжэ, ажал хүдэлмэриин түсэб табяад, юу хэхэеэ эртэнһээ хэл-сэжэ байгаа һаа, тон һайн һэн.

Бидэ, пенсионернүүд, шадаха зэргээрээ колхоздоо туһалнабди, туһалхашьебди. Тиигээд бидэ колхознигуудай ямараар ажалла-һанһаа колхозой олзо доход дул-дыдаха ха юм. Мүнөө залуушье ябаһан хүнүүдтэ захиха үгэтэйб: һайнаар хүдэлэгты, ажаллагты, хожомоо хүгшэрхэдэтнай, энэт-най мүнгэн тэдхэмжэ абахадатнай нүлөөлхэ байха.

Парти, правительствын анха-ралые баясан угтаад, саашадаа-шье һайнаар ажаллажа, хүдөө ажахыгаа ашаг ехэтэй болгохын түлөө бүгэдөөрөө оролдохобди.

Гарма Цырендоржиев,
Зэдын управлениин «Родина» колхозой пенсионер.

ГАЗАР УҺАЛАЛГЫН БЭЛЭДХЭЛДЭ—ГОЛ АНХАРАЛ

Үүсхэл гаргагшад юу хэнэб?

Амаралтын нэгэ үдэр. Газаа 31 градус хүйтэн. Бидэ Охин-Булаг үглөөгүүр эртэ хүрэжэ ерэһээр совхозой контородо оро-бобди. Тиихэдэмнай директор главна агроном хоёр ехэл хөө-рэлдэжэ һуубад. Тэрэ хоёртой ойро зуура хөөрэлдэһэнэй удаа, насосно станцяар поли дээрэ тошон халяажа байһан газарта мэнэ гэһээр ошожо ерээ һаам-най яаха юумэ ааб гэжэ совхо-зой директор нүхэр Плюснин-һээ асуубабди.

Уданшьегүй совхозой главна агроном Александр Ефимович Фомин «ГАЗ-69» машинадаа маанадые һуулгаад, Доодо Мэнгэртэ тосхониие алад га-раад, үшөө арбаад модо ябажа, Хёлгын эрьедэ дүтэлбэбди. Хёлгын эрье шадар сагаан тоо-һотой бүтүү манан. Гүйлгэлдэ-һөөр ябатарнай машинамнай үбдэгсөө уһан соо орошобо. Тойроод нуур таляан. Тэндэһээ бушуухан һөөргөө гарабабди. Тээ саана хүнүүдэй дуугаралда-ха соностоно.

Хёлгын эрье дээрэ байнабди. Эрьеһээ арбаад метр холо мүльһэн дээрэ хойноо модон будка шагтагаланхай «МТЗ-50» трактор байна. Хоёр тээһээнь тэрэ будка руу түмэр хоолой-нууд оронхой харагдана.

Үнэр ургаса үбэлһөө эхитэй

Эндэ совхозой механизатор-нууд аха дүү Матвей ба Нико-лай Дульскинууд, Иван Осипов гэгшэд хонон үнжэн байжа ажаллана.

Будкаһаа наашаа гараһан залгагдамал 240 метр утатай түмэр хоолойнууд үргэн уужам тариянай поли дээгүүр аяар тэрэ холо хүрэтэр табяатай. Тэрэнэй эгээ адагтань ошоходо хоолойгоор уһан фонтан шэн-геэр шэдэжэ байна.

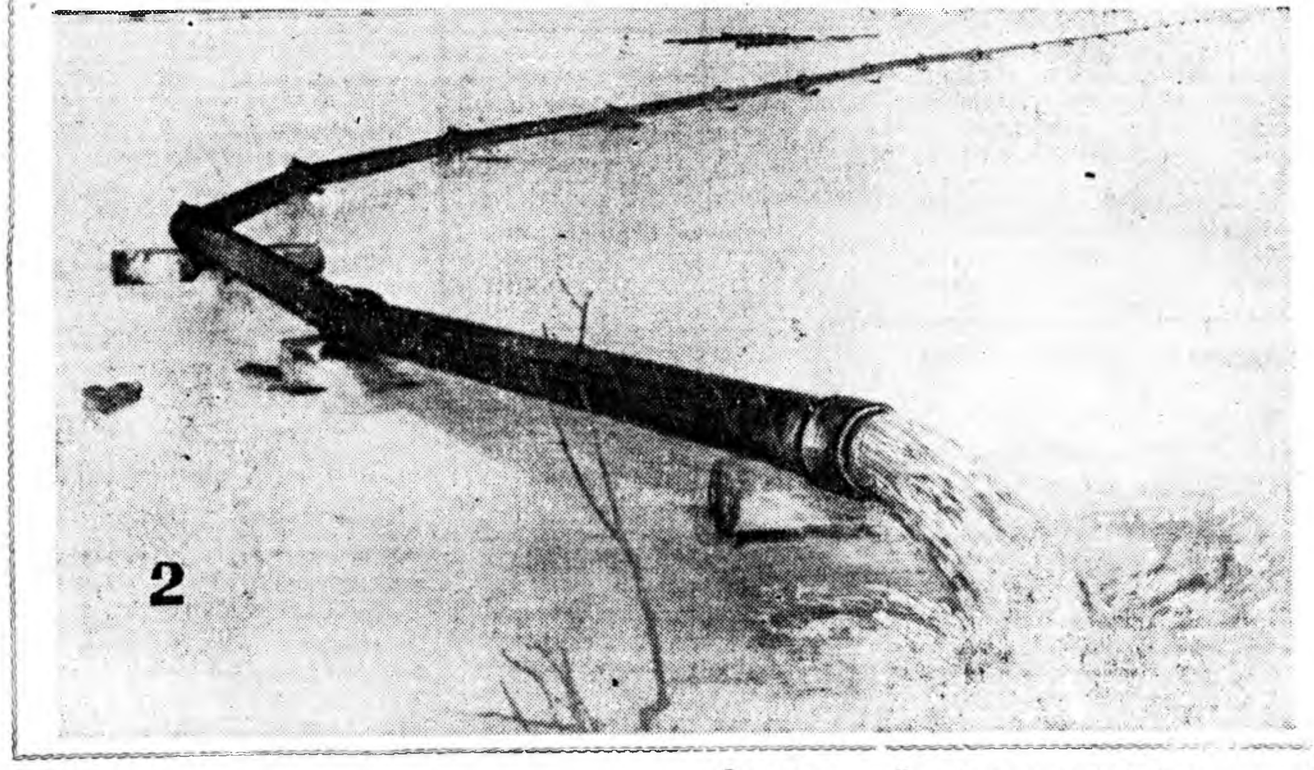
Энэ насосно станци минута соо 900 литр уһа бүлэн гарга-ха шадалтай юм.

Охин-Булагай совхоз байгша ондо 250 гектар тариянай, 600 гектар сабшалангай газарта мүльһэ хүргэхөөр хараална.

—Мүнөө манай совхозой бүхы отделенинүүдтэ тариянай га-зарта наг шэбхэ гаргаха, пеэ-шэнэй үнэһэ, шубуунай аргал суглуулха хүдэлмэри эмхид-хэгдэнхэй. Хабартаа наг шэб-хэеэ хара шоройтой худхажа, компост хэхэ, мүн уһанда шэн-гэрүүлһэн шэбхын шүүһээр га-зараа үтэгжүүлдэг болохо гэжэ бэлдэжэ байнабди. 50 тонно аммиачна селитрэ асарагдаад байна,— гээд, главна агроном А. Фомин мэдүүлнэ.

С. Балдуевай фото, текст.

Хаалта, һубагуудаа һэргээе

Сабшалан гээшэ ажахы бүхэнэй ехэ баялиг байһан тухайдань олон юумэ дурдаһанай үлүү. Хүн бүхэндэ мэдээжэ хэрэг. Тиигэбэшье һүүлэй үедэ сабшаландаа ханалгагүйгөөр хандадаг болоһон ушар нютаг бүхэн-дэ дайралдадаг. Сабшалан тушаа һа-налаа табидаггүй болоһон ябадалай хойшолон ехэл байна.

Хүдөө бууса газар шэбхэжүүлэг-дэхээ болинхой, гол горходой зарим хаалтанууд һандаранхай, ханааб һу-багууд эдэгэшэнхэй, гол газар шугы бүргааһанда дарагдашаһан ушар "а-зар газарта үзэгдэдэг.

Хооһон үгөөр дүүргэнгүй, баримта... гэршэлэе. Хэжэнгын совхозой сабшалан соогуур һараантай гэжэ уһаар баян горхон урдажа байдаг. Зүгөөр тэрэ сабшалангай хүрьһэнэй һэрхигэр, хайр шулуун оёортой дээ-рэһээнь ханаабаар урдаһан уһан га-зартаа шэнгэшэдэг. Эндэхи ханаабуу-дые инженерно ёһоор барибал, иимэ юумэ болохогүй байгаа. Иимэ хүдэл-мэри бүтээхэ шадалшье мүнөө бии.

Тиихэдэ Чисаанын совхозой 2-дохи фермын Сулхарын голой, Гангатын сабшалан баһал уһалагдахаяа боли-һоор үнинэй. Энэ фермын Ожорһотын сабшалангые уһалдаг ханаабуудай сараашье мүнөө олохонь бэрхэтэй хаш.

Мүн эндэ Хөөлинтиин нуур гэжэ бии юм. Энэлиндэ Гангата горхоной уһа нэмээжэ, хабартаа нилээд ехэ газар уһалдаг һэн. Мүнөө энэ нуурай адагай эрьеые үндэр болгожо, сөө-рэм тогтообол, адаг 1200 гектар саб-шалан уһалагдаха байгаа.

Эдээн тушаа Хэжэнгын, Чисааны совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, Хо-риин уһанай ажахын управлениин мэргэжэлтэд анхаралаа хандуулаа һаань, ехэ һайн бэлэй.

Ш. Цыванов,
хүдөө бэшэгшэ.
Хориин үйлэдбэриин управлени.

Һүүлэй мэдээсэл

Тарилгын техникэ, зэмсэгүүд бэлэн!

Манай Хяагтын үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудай механизаторнууд энэ жэлэй тарилгые тү-гэс бэлэдхэлтэйгээр угтажа, тарилгын техникэ зэм-сэгүүдэй заһабарилгые февралиин 23 болотор—Совет Армиин үдэрые угтуулан дүүргэхэ гэһэн социалис уялга абаһан юм. Механизаторнуудай үгэдөө хүрөө. Хамта 452 трактор, 385 плуг, 368 сеялкэ заһабари-лагдажа, бэлэн болгогдонхой.

Заһабарилгын үедэ Ставрополиинхидой үүсхэл хаа хаанагүй үргэнөөр дэмжэгдээ һэн. Тиигэжэ социалис мүрысөөн дэлгэржэ, ажалаа бүтээсэтэйгээр эмхидхээбди. Заһабарилга дээрэ узловой арга хэрэглэгдэжэ, механи-заторнуудай ажал хэрэгые дүршэлтэй хүнүүд хүтэлбэ-рилөө. Хүн бүхэн даадаг ажалдаа харюусалгатайгаар хандажа, халаанайнгаа даалгабариие үлүүлэн дүүргэ-хые оролдожо байгаа.

Илангаяа Сэлэнгын совхозой механизаторнууд бүри-шье һайнаар ажаллажа, хүдэлмэреэ хамагһаа түрүүн дүүргэбэ. Эндэхид арга боломжонуудаа хэрэглэн, зунай сагта сеялкэнүүдые заһабарилжа дүүргэһэн юм. Трак-тор болон бусад машинануудынь гол түлэб январь һа-рада заһабарилагдажа бэлэн болгогдоо. Тиихэдэ Хяаг-тын совхозой механизаторнууд ажалаа жэшээтэ һай-наар эмхидхээ. Социалис уялгануудые абахадаа энди-хид даалгабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэхэ, заһабарил-гые бүтээсэтэйгээр ябуулха, мүнгэ, зөөриин гаргаша хямдаруулха гэлсээд, хэлэһэн үгэдөө эзэн болоо ха юм.

Мүнөө үедэ колхоз, совхозуудай механизаторнууд хабарай тарилгын техникэ, зэмсэгүүдые заһабарилжа дүүргэбэбди гээд һанаагаа амараагүй, үшөөл эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллахые оролдоно. Тэдэнэй зорилго юуб гэхэдэ: комбайнууд, мүн үлэһэн бусад техникэеэ богони болзорто заһабарилжа дүүргэхэ юм. Энээнтэй хамта ниитын шалгалта нютаг нютагуудаар — мүрысэ-дэг ажахынууд хоорондо эмхидхэгдэжэ, хабарай тарил-гада бэлэдхэлые үшөө дахин шалгаха хүдэлмэри ябуу-лагдажа эхилэнхэй.

Тиихэдэ энэ жэлдэ «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй Хяагтын отделени Тельманэй, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Дружба» колхозой трактор, машинануудые бүхыдэнь техническэ харууһалгада абахаар шиидээ.

КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй шиидхэбэри-нүүдээр зоригжоһон управлениимнай механизаторнууд ажалаа һаадгүйгөөр ябуулжа, хабарай тарилгые бого-ни болзорто үнгэргэхэнь дамжаггүй.

Л. Андреев,
Хяагтын үйлэдбэриин управлениин главна инженер.

Москвагаа мэдээсэнэ

Совет-монгол харилсаануудай түүхэдэхи шухала шата

Хани барисаан, бэе бэедээ туһалалсаха тухай совет-монгол договорой болон экономическа, соёл культурын харилсаа хол-боон тухай хэлсээнэй баталаг-даһаар 18 жэлэй ойтой дашa-рамдуулан, нүхэд Н. С. Хру-щев, Л. И. Брежнев Монголой Арадай Республикын хүтэлбэ-рилэгшэд нүхэд Ю. Цеденбал-да, Ж. Самбуда амаршалгын телеграмма эльгээбэ.

Договор ба хэлсээ баталһан ушар совет-монгол харилсаа-нуудай түүхэдэхи шухала шата мүн байгаа гэжэ телеграмма соонь хэлэгдэнэ.

* * *

СССР ба МНР-эй хоорондо договор болон хэлсээ баталһаар 18 жэлэй ойтой дашарамдуу-лан, СССР-эй Гадаадын хэрэ-гүүдэй министр А. А. Громыко МНР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Дугэрсурэндэ амаршалга хүргэһэн байна.

ХҮДЭЛМЭРИИН САГАЙ МИНУТА БУХЭНИИЕ АЛМАХА

(ВЦСПС-эй СЕКРЕТАРИАДАЙ ТОГТООЛ)

«Хүдэлмэриин үедэ элдэб янзын ниитын уялгануудые дүүргэлгэдэ, олонниитын хэмжээ ябуулгануудта хабаадалсалга-да ажалшадые хамааруулха баримтанууд тухай» гэһэн асуу-дал ВЦСПС-эй секретариат ха-ража үзөө.

Тогтоогдоһон гурим хазагай-руулан, профсоюзуудай сове-дүүд болон комитедүүд хүдэл-мэриин үедэ заседани, зүблөө, олонниитын элдэб янзын хэмжээ ябуулга-суглаануудые, слёдууд, семинарнууд, спортын мүрысөө болон уран һайханай самодеятельностиин харалга үнгэргэдэг гэжэ ВЦСПС-тэ баримтанууд бии гээд абтаһан тогтоол соо хэ-лэгдэнэ.

ВЦСПС-эй секретариат иимэ ябадалые тон буруу гэжэ тоо-лоно. Профсоюзуудай соведүүд, комитедүүд суглаа, зүблөөнүү-дые эгээл багаар зарлаха, даа-жа абаха хэрэгэйнгээ түлөө хү-дэлмэрилэгшэ бүхэнэй харюу-салгые саашадань дээшэлүүл-мээр хэмжээнүүдые бэелүүлхэ уялгатай.

Арад зоной ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангадаг эмхи зургаанууд болон предприяти-нуудай (нотариальна конторо, ЗАГС, домоуправлени, комму-нальна зургаанууд гэхэ мэтэ) хүдэлмэриин сагые гуримшуул-ха тухай дурадхалнуудые зо-хёон табяад, тэдэнээ тус тус ажахын болон советскэ орга-нуудта оруулха хэрэг проф-союзуудай/соведүүдтэ даалгаг-даа. Нигэһэнэй ашаар ажал-шад өөһэдынгөө асуудалнуудые хүдэлмэриһөө сүлөөтэй сагтаа, мүн амаралтын үдэрнүүдтэ шиидхэдэг болохо юм.

Софиин ажалшадай митинг

СОФИ, февралиин 26. (ТАСС). Болгариин партийно-правительственна делегациин Советскэ Союзда хани ёһоор айлшалһанай дүнгүүдтэ зорюу-лагдаһан Софиин ажалшадай митинг мүнөөдэр болобо. Ми-тинг дээрэ БКП-гэй нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Министр-нүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Тодор Живков ехэ үгэ хэлээ. Митингдэ хабаадагшад тэрэ-ниие хани халуунаар угтаһан байна.

Совет-даниин хани барисаанай үдэшэ

МОСКВА, февралиин 26. (ТАСС). Совет-даниин хани ба-рисаанай үдэшэдэ суглarһан Москвагай олонниитын түлөө-лэгшэд албанай хэрэгээр СССР-тэ ерэһэн Даниин премьер-ми-нистр Енс Отто Крагые хани халуунаар амаршалаа.

Харин оронуудай арадууд гай хани барисаа байгуулха байшанда болоһон энэ үдэшые Харин оронуудтай хани бари-саа болон соёл культурын ха-рилсаа холбоо байгуулха совет бүлгэмүүдэй союзай президиу-мэй түрүүлэгшэ Н. В. Попова нээһэн байна.

— Совет олониитэ хадаа СССР болон Даниин хоорондо-хи хани ёһоной харилсаануу-дай саашанхи хүгжэлтые, ма-най арадуудай хоорондохи ха-ни ёһоной харилсаа холбооной бэхижэхые халуунаар амаршал-на—гээд тэрэ хэлээ.

Даниин премьер-министр Енс Отто Крагай хэлэһэн үгэ ехэ һонирхолтойгоор, анхаралтай-гаар шагнагдаһан байна.

Соёл культурын харилсаанууд тухай совет-хитад хэлсээн

Советскэ Союз болон Хитадай Арадай Республикын хоорондо 1964 ондо эрхилэгдэхэ соёл культурын харилсаанууд тухай хэлсээн Москвада февралиин 25-да эхилбэ.

Энэ хэлсээндэ совет делегациие Харин оронуудтай соёл культу-рын холбоо барисаа байгуулха СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо И. Н. Медведев, Хитадай делегациие—СССР-тэ байдаг КНР-эй элшэн сайд Пань Цзы-ли толгойлно.

(ТАСС).

Партиин ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлхын тула

АШАГТАИГААР ХҮДЭЛХЭ—ажахы бүхэнэй уялга

КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленум дээрэ нүхэр Воловченкын хэһэн элидхэл, бусад нэмэлтэ элидхэлнүүдтэй, нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэтэй танилсаад байхадаа, хүдөөгэй хүнэй зүрхэ сэдьхэлдэ шэнэ хүсэл бодолнууд түрэнэ. Энээнтэй дашарамдуулан, Зэдын управлениин «Родина» колхозой ажахы, саашанхи зорилгонууд тухай хэдэн үгэ хэлэлтэй болоно.

МАЛ АЖАХЫ — МАНАЙ ГОЛ ҺАЛБАРИ

«Родина» колхозой ажахы олон һалбаритай бэшэ юм. Иимэ байһаниинь нютагай уларил, байдалһаа дулдыдана. Манайхи таряан ажал эрхилдэггүйбди. Ажахымнай гол шэглэл — мал ажал болоно. Мүнөө манайда 2500 гаран толгой эбэртэ бодо мал, 280 адуун, 2000 гаран гектар сабшалан, 2100 гектар бэлшээриин газар бии.

Энээнэй урда тээ нютагай үүлтэрэй үнеэдые олоор бариһан һэмди. Теэд тэдэнэймнай ашаг шамэнь ахиршаг байгша бэлэй. Мүнөөшье ехээр һайрхажархиха юумэ үгы. Бортын эхинэй гүүртые абаад үзэе. Эндэхи 20-ёод гаран үнеэдһээ январьда 890 литр һүн һаагдаа. Энэмнай һара соо үнеэн бүриһөө 10-аад литр һүн гараһан болоно. Харин тиихэдэ хайнаг үнеэн сүүдхэдээ 3-4 литр һү үгөөд, һүнэйнь тоһолиг аяар 6 процентдэ хүрэдэг юм. Нютагай юрын үүлтэрэй үнеэдые илгана, газаашална бэшэбди, тэдэнһээ һү ехээр һааха — манай зорилго. Тиибэшье һарлаг, хайнагуудые үдхэлгэдэ онсо анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. Һанаад үзыт. Һарлаг үнеэн сүүдхэдээ 3 литр һү үгөөшье һаа, тэрэнь дундуур һүтэй нютагай үүлтэрэй үнеэнэй 7-8 литр һүнтэй тэн болохо байха. Һарлаг, хайнагууд манай нютагай уларилда тон таарамжатай. Үбһэ багые эдидэг, ехэнхидээ бэлшээридэ ябадаг. 1964 ондо һаамхай һарлагууднай 350, хайнагууднай 60 болохо юм. Тиихэдээ һүнэймнай тоһолигые бүри дээшэнь үргэжэ үгэхэ байха.

Гүрэндэ мяха тушаалгын түсэбые дүүргэлгын талаар зохихо хэмжээнүүдые абаабди. Мүнөө 400 центнер мяха гүрэндөө худалдажа, 1964 оной түрүүшын хахад жэлэй түсэб дүүргэгдэө.

Мал ажал амжалтатайгаар эрхилхын тула колхозой правлени, партийна эхин организаци тусхай хэмжээ ябуулга хараалаа, мал ажалда коммунистнуудые олоор томилонхой. Манай 29 коммунистын 21-ниинь мал ажал дээрэ хүдэлнэ. Жэшээлхэдэ, Буда Цыремпилович Жамсаранов муудаһан 82 буруу һайн дураараа даажа абаад, тэдэнээ тарган тобироор ондо оруулжа байна. Мүн коммунист Дашицырен Раднаевай даадаг Доодо-Шэрэнгиин гүүртэ колхоз соогоо түрүүлээд, дамжуулгын Улаан туг алдангүй барижа ябана, коммунис ажалай үндэр нэрэ зэргын түлөө тэмсэнэ.

Адуун һүрэгөө олон болгохо зорилго манай колхоз табинхай. 280 адуумнай мүнөө жэлдэ 350 хүрэтэрөө олошоруулагдаха байха. Адуушан Балган Данзанович Данзанов ехэ ажалша бэрхэ хүн. 1963 ондо 100 гүүнһээ 81 унага абаха гэһэн уялгатай аад, 100 гүүнһээ 92 унага абажа, тобир тарганаар түлжүүлээ.

Мал ажалаа бүри ашаг ехэтэй болгохо зорилгоор колхозойнгоо 2 бригадын хоорондо социалис мүрысөө эмхидхээд байнабди.

САБШАЛАНГАА ҮТЭГЖҮҮЛЭН ШАНАРЖУУЛХЫН ТҮЛӨӨ

КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленум дээрэ сабшалангаа үтэгжүүлхэ тухай нилээд хэлэгдээ. Эрдэм наукын туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэл ажахыдаа үргэнөөр хэрэглэхэ гээшэ айхабтар шухала байна.

«Уһалагдадаг газар — арадай ёһотойл баялиг, алтан жаса мүн. Ямаршье уларилтай жэлдэ тэндэһээ тоггууритай баян ургаса абтаха байна» гэжэ Н. С. Хрущев партиин ЦК-гай 1963 оной декабриин Пленум дээрэ хэлээ һэн.

Тиимэһээ манай колхоз сабшалан дээрээ наг шэбхэ ехээр гаргаха зорилго табяад байна. 2000 гектар сабшалангаймнай ехэнхинь уһаар ехэ — намаглиг газар юм. Тэндэ наг шэбхэ тарааба л, үндэр ургасын абтахань дамжаггүй. Сабшалан дээрэ наг шэбхэ тарааха 2 звено эмхидхэгдээд, эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Баян голой Хүтэл гэжэ газарта 62-той пенсионер Гарма Цырендоржиевай даадаг звенодо 4 хүн хүдэлнэ. Тэдэнэр үдэр бүхэндэ 4-5 шарга наг шэбхэ сабшалан дээрээ гаргажа тараана. Мүн 1 звено эндэхи сабшалан сэбэрлэжэ эхилхэнь.

1963 ондо сабшаланһаамнай оройдоо 13 мянган центнер гэхэ гү, али гектар бүриин 6-7 центнер үбһэн хуряагдаа һэн. Харин мүнөө жэлдэ наг шэбхэ ехээр тараажа, үндэр ургаса абажа, малай тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ зорилго табинхайбди.

Колхоздо эмхидхэгдэһэн зооветминимумай кружогто наг шэбхын үтэгжүүлгэ, химическэ зүйлнүүдэй ашаг туһа тухай хөөрэлдэнэбди. Зоотехник Бадма Базаров энэ хэрэгые эрхилнэ.

ОЙЛГУУЛАМЖЫН ХҮДЭЛМЭРИДЭ — ҮРГЭН ДЭЛИСЭ

Манай колхоздо малай 21 гүүртэ бии юм. Малшадые нэгэ газарта суглуулжа, суглаа хураал хэхэ, лекци шагнуулха бэрхэтэй болоно. Тиимэһээ соёл сурталай хүдэлмэри өөһэдынгөө байдалда таарuулан ябуулагшабди. Лекторнуудай холын гүүртэнүүдтэ үе үе ошодог. Тэдэнэй тоодо Анна Жамбалова, Татьяна Суворова гэгшэд түбхын түрүүн дурдагдаха ёһотой. Гүүртэ бүхэн радиоприёмниктой. Мүн библиотекарь Мария Долгорова шэнэ шэнэ номуудые ходо эльгээжэ байдаг.

Колхозой арбан айл бүхэндэ нэгэ агитатор томилогдонхой.

Малшадай эрилтэ хэрэглэжмэ хангаха гэжэ оролдогдоно. Һаядаа тэдээндэ зорюулжа 5-6 шэнэ гэр баригдаа, һэльбэгдэн табигдаа. Эдеэ хоол, хубсаһа хунараар, мүн бэшэшье зүйлөөр малшадые һайса хангахын тула түбхын түрүүн тэдээндэ шухала хэрэгсэл, эд бараа эльгээнэбди.

Мүнөө колхоздомнай коммунис ажалай түлөө тэмсэл улам үргэдэжэ байна. 29 хүн иимэ үндэр нэрэ зэргын түлөө тэмсэнэ. Эдэнэй табаниинь коммунист юм.

КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй материалнуудтай улад зоноо танилсуулхын тула тусхай агитбригада эмхидхэхэ гэжэ шиидээбди. Содном Цыренжапов, Татьяна Суворова, Мария Долгорова, Анатолий Бальжанов гэгшэд тэрээндэ оролсохо юм. Шэрэнги, Хужар гэжэ хоёр гүүртынхид энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахань.

Ц-Ж. Цыренов,
Зэдын управлениин «Родина» колхозой партийна организациин секретарь.

Закаменск городой дунда һургуулиин 9-дэхи класста [...]даг эдэ басагад эндэхи аптекэдэ үйлэдбэриин практика [...] Дунда һургуулияа дүүргээд, тэдэнэр медицинскэ мэргэжэлт[...]лохо хүсэлэнтэй. Зураг дээрэ (зүүн гарһаа): Галина Миха[...] Нина Шелкунова, Надя Зюлькова гэгшэд врачай рецептээ[...]дые шэгнэн тааруулжа байна. И. ОСЕТРОВОЙ ф[...]

Хамтаараа ажаллахада урмат[...]

Үйлэдбэриин түхеэрэлгэ заһабарилдаг слесариин мэргэжэл хүндэтэй, харюусалгатайшье юм. Даажа абаһан ажалдаа үнэн сэхээр, анхарал оролдолго гарган хандадаг мэргэжэлтэд техническэ харууһа саг соонь, һайнаар эмхидхэжэ, түхеэрэлгэнүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха арга хангана.

Нүхэд С. М. Ефимов, П. И. Прокопьев гэгшэд локомотив-вагон заһабарилгын заводой булад шудхалгын цехтэ слесарь-заһабарилагшаар арба гаран жэлэй туршада ажаллана. Тэдэнэр өөһэдынгөө мэргэжэл эрхим һайнаар шудаланхай, даажа абаһан участогайнгаа түхеэрэлгэнүүдые зүбөөр, саг соонь харууһалан заһабарилна.

...Нэгэ доро 2,4 тонно ашаа үргэхэ машина хэрэглэжэ эхилһэн түрүүшын үдэр элдэб бэрхэшээл тохёолдоһон байна. Ямар нэгэ шалтагаанһаа машина зогсожо, түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ һаад ушаруулагдаа. Слесарьнууд энэ машина бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ гэжэ бодомжолжо үзөө, ехэ анхарал оролдолго гаргаа.

Юу хэхэ, машинын зогсохо ябадал хайшан гэжэ усадхаха хэрэгтэйб гэжэ тэдэ хоёр нэгэнтэ бэшэ хөөрэлдэһэн, арга хэрэглэжэ, машины[...] шэнтэй газарые» бэ[...] байха юм. Тэрэниие з[...]рилха хэдэн арга хэр[...] туршаһанай һүүлээр ма[...] гол цилиндртэ үшөө нэ[...]мэлтэ цилиндр табиха [...] шиидээ бэлэй. Тиигэжэ [...] Ефимов, Прокопьев [...] чертеж зохёожо, цилин[...]һэн байгаа. Ниитын кон[...]торнуудай бюрогой [...] Г. П. Дейнеко энэ ажал[...]хэдэнь тэдээндэ ехэ ту[...]жа хүргэһэн юм.

Тэдэнэй хамтаржа [...] ажал ехэ аша туһатай [...] Тус машина ашаглажа [...]һэнэй һүүлээр 6000 кил[...] час электроэнерги алм[...]

Электроэнерги алм[...] республика дотор соноо[...]һон конкурсын дүн согсо[...] нүхэд Прокопьев, Ефи[...] уралан нарижуулгын дү[...] түрүү һууринуудай нэгые[...]жэ, тэдэнэр 100 түхэригэ[...]гэн шанда хүртэһэн бай[...]

Бэе бэедээ туһаламжа[...]гэн ажаллажа байһан сле[...]нүүд участогайнгаа түх[...]гэ бүтээсэ ехэтэйгээр а[...]ха гэжэ оролдон, муу бэ[...] дүн туйлана.

А. Фило[...]
ЛВРЗ-гэй техн[...]

Ахада һүнэй түлөө тэмсэнэгүй

Аха нютагай дүрбэн колхозой һаалишад январь һарада һү һааляар түсэбөө дүүргээгүй. Ямар шалтагаанһаа һү һаали доошолооб?

Эдэ ажахынуудта түрүү һаалишад олон. Жэшээнь, «Улаан-Аха» колхоздо үнгэрэгшэ жэл нютагай үүлтэрэй бүлэг үнеэдһээ 14293 килограмм гэхэ гү, али тус бүриһөөнь 953 килограмм һү һааһан Һама-Сырен Лонсоновна Дугарова ажалладаг. Энэ жэлэй январь һарада Һама-Сырен Лонсоновна 1117 килограмм гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 74,4 килограмм һү һаагаа.

Энэ һаалишанай ажалые Оля Ивановагай, Хорло Жибаевагай ажалтай сасуулаад үзэе. Дурсагдаһан хоёр һаалишан «Коммунизм» колхоздо ажалладаг. Теэд эдэнэр һү һааха түсэбөө оройдоо 43,5—30,4 процент дүүргэө. Январь һарада Оля Иванова бүлэг үнеэдһээ 420 килограмм һаахын орондо арайхан гэжэ 183 литртэ хүргөө. Мүн Хорло Жибаева 130 килограмм һааһан байха.

Юун дээрэһээ имэ болоноб? Яахадаа эдэнэр түсэбөө дүүргэнэгүйб? Бултанайнь ажалай эрхэ байдал адли ха юм. Гол шалтагааниинь гэхэдэ, зарим һаалишад ажалдаа хайша хэрэгээр хандана.

Гүүртэнүүдтэхи ажалай журам һула гээд сэхэ хэлэмээр. Мүн һаалишадай ажалые хэншье шалганагүй. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Шарзын отделениин эрхилэгшэ С. Д. Цыбденов ямар һаалишанай хэды үнеэ һаадагые, нёдондо жэлдэ хэр зэргэ ажаллаһаниинь мэдэдэггүй, мэдэхэ гэжэ оролдодоггүй. Январь һарада хэды шэнээн һүн һаагдааб гэжэ һонирхоогүй. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, нүхэр Цыбденов бригадынгаа ажал хэрэгтэ, һү ехээр һааха асуудалда анхарал табидаггүй, салин абаад лэ, һанаа амархан ябадаг хүн.

Багахан гүүртэнүүдые нэгэдхэжэ, томодхогдоһон фермэ бии болгохо саг ерээ. Энээнгүйгөөр һү һаали эрид дээшэлүүлхэ, һүнэй үнэ сэн хямдаруулхань бэрхэтэй. Мүнөө нэгэ һаалишанай ажалладаг гүүртэдэ мал адуулагша томилогдодог. Харин 4-5 гүүртэ нэгэдхээ һаа, адуулдаг 3-4 хүн сүлөөржэ, ондоо ажалда ябуулха арга олдохо һэн. Хэрбээ «Коммунизм» колхозой жэжэ гүүртэнүүдээ томодхожо захалаа һаань, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Улаан-Аха» колхозуудта энэ асуудал шиидхэхэ бүришье хүнгэн ха юм. Юуб гэхэдэ, «Коммунизм» колхоз бэлшээриин, сабшалангай газар багатай, харин нүгөө хоёр ажахынь сабшалан, бэлшээреэр элбэг.

Эндэ дурдагдаһан ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд һү һаали ехэдхэхэ, вүрэндэ ехээр худалдаха асуудал дары шиидхэхэ аргатай, шиидхэхэ уялгатайшье.

Б. Ябжанов.

МОСКВА. **Хэмэл утаһанай научно-шэнжэлэлгын бүхэсоюзна институтда энэ зураг буулгагдаһан байна. Институтда шэнэ технологёор байгуулагдаһан тон бүхэ вискозно утаһанай һэбэрдэһые инженер-химик Лариса Ткачева шалган хаража байна. Энэ утаһаар эрхим һайн шанартай тон нимгэхэн бүдүүдые нэхэжэ болохо юм. Энэ хадаа химигүүдэй баһа нэгэ илалта боложо үгэнэ. Нэгэ кубометр модонһоо 160 килограмм тиимэ утаһа абажа болохо байна.**

ТАСС-ай фотохронико.

ТҮХЭРИГНАЙ ТАБА БОЛОЖО БУСАХА

Нэгэ колхозой хүдэлмэриин дүршэл, тоосоон болон ерээдүйн хараа түсэб тухай

Москвада боложо дүүрэһэн Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Пленум газар таряалан болон мал ажалые ашаг ехэтэй болгохо тухай айхабтар шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ. СССР-эй Хүдөө ажахын министр агроном Иван Воловченкын хэһэн элидхэл соо үргэлжэдэнь оньһожоруулга үргэнөөр хэжэ, минеральна үтэгжүүлгэ болон бэшэшье химическэ зүйлнүүдые колхозуудай поли дээрэ болон малай фермэнүүд дээрэ үргэнөөр хэрэглэжэ, колхозууд, совхозуудай үйлэдбэриие дэбжэхэ хэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулагдаа.

Пленумэй хүдэлмэридэ хэдэ хэдэн колхозуудай түрүүлэгшэнэр, совхозуудай директорнууд, агрономууд, зоотехнигүүд, талха таряанай, саахарай свёклын болон бэшэшье ургамалнуудай үндэр баян ургаса абагшад хабаадалсаһан байгаа. Энэ дээдэ ехэ партийна хуралдаанда хабаадагшадай дунда Ока мүрэнэй эрье дээрэ тоггонхой «Первое мая» гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Григорий Прудников байлсаа. Урдань гээгдэжэ ябаһан аад, мүнөө түрүү зэргэдэ гараһан хамтын ажалые энэ хүн 11 жэл соо хүтэлжэ байна. Эдэ бүхы жэлнүүдтэ яһала ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Кукуруза болоод, улһа ургуулжа шадаад байхадаа, колхозойнгоо экономико бэхижүүлхэ аргатай болоо һэн. Тиихэдээ артелиин олзо доход 18-һаа 600 мянган түхэригтэ хүрэһэн, мяха абалгаар —20 дахин, һүн —6 дахинһаа үлүү ехээр нэмэһэн байгаа.

Мүнөө «Первое мая» колхоз үйлэдбэринигөө бүхы һалбаринуудта хими үргэнөөр нэбтэрүүлхэ гэһэн зорилго урдаа табяа.

Пленумэй болохын урдахана Григорий Прудниковтай уулзаһан байгаабди. Тиихэдэмнай колхозой правленидэ орогты гэжэ уриба. Эндэ хүрэ хүрэһөөр лэ таряан ажалда хими нэбтэрүүлхэ тухай хөөрэлдөөн болоо һэн.

— Юрэ хэлэхэдэ, минеральна зүйлнүүдые энээнэй урда тээшье хэрэглэдэг байгаабди, — гэжэ Прудников хэлээ.

— Теэд минеральна үтэгжүүлгэ багаар абтадаг һэн — жэлдээ 150—170 тонноһоо дээшэ гарадаггүй бэлэй. Тиигээд тэрэниие бүхы тарилгын газарта бэшэ, харин миил нэгэ зарим ургамалай тарилга дээрэ тараадаг байгаабди. Мүнөө болоходо, манда 2-3 дахин ехэ үтэгжүүлгэ бии.

Мүнөө үшөө февраль һара байбашье һаань, тэрэ колхозой складууд соо минеральна үтэгжүүлгэнүүд хахадсаань хэгдэнхэй. Тиигээд тэрээн дээрэ улам нэмэжэл, нэмэжэл байна. Хабар болотор тус колхоздо 500 тонноһоо бага бэшэ минеральна үтэгжүүлгэ бии болоод байха юм.

Тэрэ колхозой хабарай тарилгада бэлдэхэ түсэб дээрэһээ харахада, хамаг юумэеэ һайса бодомжолжо, алад холо хүрэтэр хаража үзэһэн байна. Юумэ бүхэниие тооложо гаргаһан, сэгнэжэ табиһан байха юм. Жэшээнь, колхозой газарта хими нэбтэрүүлхэ түсэб нимээр зохёогдонхой. Таряанайнь газар бүхыдөө (хамта 1480 гектар юм) үрэжэлэй талаар 2 ондоо хуби боложо хубаагдана. Нэгэниинь хадаа, ургамалда хэрэгтэй тэжээлтэ зүйлнүүдээр элбэг, уһа гарадаг набтар газар болоно. Ока мүрэнэй хоёр эрьеэр шанаа тохойнуудые зубшаһан тэрэ газар хамта 800 гаран гектар болохо байна. Нүгөө хубинь гэхэдэ, багаар абтадаг болобошье һаа, нэгэн адли бэшэ үрэжэлтэй, элһэн, шабар болоһон хүрьһэтэй газар юм. Тиигээд хаана, ямар газарта хэр зэргэ хүрьһэтэй байһан тухай агрохимическэ шэнжэлэлгэ тодорхойгоор хэгдэнхэй.

Газарай хүрьһэнэй карта стол дээрэ дэлгээд байхадаа, яһала олон тоонуудые харанабди. Улаан бэхээр бэшэгдэнхэйнь хүрьһэн доторхи азот, фосфор, кали мэтые харуулна. Үнгэ бүриин толбонууд дээрэһээ харахада, кукуруза, улһан, огородой тарилгын зарим хуби, хартаабха, клевер уһа гарадаг набтар газарта таригдаха юм ха. Тиигээд үлэгшэ тариагань элһэтэй болон шабарлиг газарта хэгдэхэ.

Картын доодо захаарнь тодорхой тоосоон гаргагданхай. Тэрээн дээрэһээ мэдэхэдэ, али нэгэн участок дээрэ ямар үтэгжүүлгэ хэзээ, хэды шэнээн оруулхаб, тэрэнь хэр зэргын ашагтай байхаб гэжэ бэшэгдэһэн байна.

Газарай хүрьһэнэй карта гээшэ һайса бодомжолжо үзэһэн, оролдосотой ехэ ажалай гэршэ мүн болоно. Газар таряаланда хими нэбтэрүүлхээр эндэ һайнаар бэлдэнхэй. Мүн тиихэдээ, гансал хими урдаа хараад һууха гэжэ бодоно бэшэ.

— Бидэнэр хэр угһаа таряашан зон гээшэбди,— гэжэ нэгэтэ Прудников хэлэһэн юм.— Хара шоройтой бэшэ газартай манай тэндэхи таряашадай наг шэбхын али тухай ехэ үнэтэй сэнтэй байһые ойлгоогүйдэ, — хэн ойлгохо гээшэб.

Зүгөөр тэрэ колхоздо бүхы газар дээрэнь аргал шэбхэ тараагдадаг бэшэ. Жэшээнь, уһа гарадаг набтар газарта тэжээлтэ зүйлнүүдэй элбэг байдаг хаданаь, шэбхэ тон багаар тарааха болоно. Эгээл тэндэ хими ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй.

Энээнһээ гадна, мүн лэ элһэн болон шабарлиг хүрьһэтэй газарта мүноо хэлэгдэһэн үтэгжүүлгэ дээрэ нэмэжэ, үшөө 3—3 центнер минеральна үтэгжүүлгэ, 4—4 центнер аммиагай уһа оруулха гэжэ хараалһан байха юм.

Тон багааршье абажа тоолоходо, тэрэ колхоз ургасаяа дээшэлүүлээд байхадаа, минеральна үтэгжүүлгын, аммиагай уһанай, гербицидэй бүхы гаргашануудые дүүрэн харюулха байна. Газар таряаланда хими нэбтэрүүлжэ, гаргашалһан түхэриг бүхэн таба боложо бусаагдаха гэжэ тооложо гарганхай. Тиигээд энэ артелиин сэбэр олзонь бүхыдөө гансал химиин ашаар 110—120 мянган түхэригөөр нэмэхэ болоно.

— Хими гээшэмнай ухаантай сэсэнээр хэрэглэжэ шадаад байгаа юм һаа, ехэл хэрэг бүтээжэ шадаха,— гэжэ Прудников хэлэнэ.— Шинг нойто хомортой хүрьһэн соо селитрэ гү, али суперфосфат гээшэ тэрэл хэбээрээ хэбтэжэ байдаг юм. Тиимэ хадаа ямаршье туһа нэмэри үгэдэггүй. Гэхэ зуура, манай эндэхи нютагта ган гасуур ходо болодог ха юм даа. Иигээд байхада, химии гээшые яагаад хэрэглэхэ ушартай болоноб? Энээн дээрэһээ бидэнэр уһалууриин системэ түхеэрхэ гэжэ шиидэнхэйбди. Тиигэнгүй яахабибди. Ока мүрэнтэй хаяа хадхажа һуунабди. Тэрэ барилгаяа намартаа эхилхэбди. Түрүүлэн зуугаад гектар уһалхабди. Тиигэжэ ерээд, уһалууриин ханааб, һубагуудые хайша хайшань татахабди. Иигээд байхадамнай, 2 дахин ехэ ургаса абтадаг болохол гэжэ үбгэжөөл минии хэлэхэдэ этигэхэдэтнай болохо,— гэбэ.

Владимир СТАШЕВСКИЙ,
агроном.
(АПН).

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумд[...]

МОСКВА, февралиин 25. (ТАСС). Н. Г. Игнатовай түрүүлэлгэ доро мүнөөдэр РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ээлжээтэ заседани болобо. Куйбышевска областиин ажалшадай депутадуудай районно болон городской Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй штатнабэшэ таһагуудай хүдэлмэри тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ.

Куйбышевска областной (промышленна) болон областной (хүдөөгэй), мүн районно болон городской Соведүүдэй гүйсэдкомууд гүрэнэй болон ниитын хэрэгүүдые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ ажалшадые хабаадуулха талаар һайшаамаар зарим тэды хүдэлмэри хээ гэжэ РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум тэмдэглээ. Областиин районно болон городской Соведүүдэй гүйсэдкомуудай дэргэдэ худалдаа наймаанай, улад зоной ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха соёл культурын 54 ниитын таһагууд, мүн шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтын хойноһоо хинан шалгаха ниитын 20 гаран инспекцинүүд гэхэ мэтэ байгуулагданхай. Штатнабэшэ эдэ таһагууд, инспекцинүүд нютагай Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинуудтай нягта холбоотойгоор хүдэлдэг. Тэдэнэр ажахын болон социально-культурна байгуулалтын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, предприяти, организаци болон эмхи зургаануудай хүдэлмэриие һайжаруулхадань, худалдаа наймаанай, ажаһуудалай ба соёл культурын талаар улад зоной эрилтэнүүдые хангаха шэнэ онол аргануудые нэбтэрүүлхэдэнь районно[...]лон городской гүйсэдкомууд[...]ритой туһаламжа хүргэдэг, [...]сад олон асуудалнуудые ш[...]хэдэг байха юм.

Гэхэтэй хамта Куйбыше[...] областиин хүдөөгэй ба про[...]ленна облгүйсэдкомууд, ха[...]дэн районно, городской Со[...]дэй гүйсэдкомууд штатнабэ[...]һагууд, инспекцинүүдэй [...] ябуулгые үшөөл бирагүйгөө[...] тэлбэрилнэ, һайн дүй дүр[...]снь согсолногүй, дэлгэрүү[...] гэжэ РСФСР-эй Верховно Со[...] Президиум тэмдэглээ. Шта[...]шэ таһагууд, инспекцинүүд[...] дэлмэри улам саашадань һ[...]руулха хэмжээ ябуулгануу[...]раалагдаа.

РСФСР-эй Верховно Со[...] Президиум бусадшье асууд[...]дые зүбшэн хэлсээ.

НИИСЛЭЛ ХОТЫНХИДАЙ ТУҺА ЕХЭ

МОСКВА, (ТАСС). Ниислэлэй тамгатай машина, зэр зэмсэгүүд болон түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэдэггүй колхоз гү, али совхоз орон доторнай үгы гээшэ ха. Москвагай заводууд жэл бүри 9 миллион шахуу түхэригэй тракторнуудта хэрэгтэй гансахан лэ запасной частьнуудые бүтээн гаргадаг.

Хүдөө ажахые ашаг ехэтэй болгохо гэһэн партиин уряада москвагайхид эбтэй эетэйгээр харюусаа. Тэдэнэр энэ жэлдэ һолоомо-силос хэршэхэ 3 мянган машина, хартаабха хуряадаг комбайнуудай 200 узел, хэдэн зуугаад мянган түхэригэй элдэб янзын детальнуудые хүдөөгэй ажалшадта болзорһоонь урид эльгээгээ.

Хабарай тарилгын эхилхын урда тээ «Памяти революции 1905 года» гэжэ заводой конструкторнууд үтэгжүүлгэнүүдые оруулха шэнэ машинануудые зохёон байгуулаа. Хэдэн арбаад предприятинууд ургаса хуряалгын машина, тракторнуудта хэрэгтэй узелнууд болон механизмуудые бүтээн гаргаха гэһэн захилаа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Эдэ коллективүүд түсэбһөө гадуур 200 мянган түхэригэй иимэ продукци үйлэдбэрилхэ гэһэн уялга абанхай.

Ниислэлэй 11 предприятинууд шефскэ туһаламжа хүргэн, «Сельхозтехникын» баазануудта заһабарилгын хүдэлмэри дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Түрэл орон доторнай

УРГАСА ТУХАЙ АНХАРАЛ ОРОЛДОЛГО

Кабардино-Балкариин тала дайда нойрһоо һэрибэ. Эндэхи колхоз, совхозуудай таряашад намарай таряанда минеральна үтэгжүүлгэнүүдые хаа хаанагүй оруулжа эхилээ. Шэнинсын гектар бүридэ 2—2,5 центнер, харин тэрэнэй ургаха бүхы үе соо 5—6 центнер минеральна үтэгжүүлгэнүүд оруулагдаха байна. Энэ хүдэлмэриин ехэнхи хубиие хүдөө ажахын авиациин лётчигууд дүүргэдэг юм. Оньһожоруулагдаһан хэдэн зуугаад звенонууд болон отрядууд органическа үтэгжүүлгэнүүдые бэлэдхэжэ байдаг.

МАГАДАНДА ГАЗАР ХҮДЭЛБЭ

МАГАДАН, **(ТАСС-ай корр.).** Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Магаданай сейсмическэ станци хоёр дахин газарай хүдэлхые тэмдэглэһэн байна. Түрүүшынхинь Москвагай сагаар 10 час 39 минутада, хоёрдохинь—10 час 50 минутада болоо.

Сейсмическэ станци дээрэ ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэһэнэй ёһоор, газарай хүдэлөөнэй гол гуламтань Магаданһаа 65 километр урагшаа байба. Газарай хүдэлөөнэй хүсэниинь 4—5 балл байгаа юм.

ЭДИР ХИМИГҮҮДЭЙ ҺУРГУУЛИ

Азербайджанай Наукануудай академиин химиин болон нефтехимиин процессүүдэй эрдэм-шэнжэлэлгын институдуудай конференц-зал неделидээ хоёр дахин Бакугай юрэнхы һуралсалай һургуулинуудай ахалагша классуудай һурагшадта зорюулагдажа нээгдэдэг юм. Эндэ нёдондоной сентябрь һараһаа хойшо эдир химигүүдэй һургуули хүдэлдэг. Энэ һургуулида нарин шанга конкурсын эсэстэ шэлэгдэжэ абтаһан 37 һурагшад һуража байдаг.

Һурагшад университедэй программаар юрэнхы болон органическа хими шудална. Багшанарынь хэд бэ гэбэл, химиин эрдэмэй докторнууд Гейдар Эфендиев, Султан Мехтиев, Азербайджанай ССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент физик Гасан Абдуллаев, химиин эрдэмэй кандидат Рагим Алимарданов, физико-математикын эрдэмэй кандидат Расим Касимов болоно.

Эдир химигүүдэй һургуули хадаа һурагшадай дээдэ һургуулида орохын урда тээ тэдэниие эрдэм наукада дуратай болгохо зорилго табидаг. Гурбан жэлд[...] һургуулида һурахадаа т[...] һонирходог һалбаряараа [...] мэргэжэдэг байна. Эндэхи [...]нар эрдэмтэдтэ адляар һур[...]дай бодомжолжо үзэхэдэнь, [...]нээлтэнүүдые хэхэдэнь туһ[...] һургадаг байха юм.

Хойто жэлдэ эндэ тусхай [...]гуули—химиин, физикын, [...]матикын таһагуудтай ин[...]нээхэ гэжэ хараалагдана. Эн[...]тернадта оюун бэлигтэй һур[...] —жэл бүри болодог районно, [...]нальна, республикын олим[...]нуудта илажа гарагшад [...] һураха юм.

Нямиль РАГИМ[...]
(А[...])

Сахалинай загаһа агналгын 42 судна долоон жэлэй үлэһэн хоёр [...] турша соо хоёр жэл хахадай түсэб дүүргэжэ, даалгабариһаа [...] дуур 300 мянган центнер загаһа оронДоо үгэхэ гэһэн үндэр уялга аба[...] ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Орлик» сейнерэй капитан С. Кудренков, трал[...] А. Денисюк.

ТАСС-ай фотохронико.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1964 оной февралиин 28.

Партийно-гүрэнэй хиналтын хуудаһан № 2(9)

МҮНӨӨ ҮЕЫН ЭРИЛТЭ ХАНГАХААР

Партийно-гүрэнэй хиналтын органуудай байгуулагдаһаар жэл болобо

Партийно-гүрэнэй хиналтын органууд байгуулагдажа, тэрэнэй олон тоото эдэбхитэдэй—арадай хинагшадай ажаллажа эхилһээр эгээ жэл гарэбэ. Энэ үедэ тэдэнэр партийна организацинуудай хүтэлбэри доро ябажа, нилээд ехэ хүдэлмэри хэһэн байна.

Үнгэрһэн жэлэй хүдэлмэриин дүн юу харуулнаб гэхэдэ, партийно-гүрэнэй хиналтын органууд арадай ажахын шухала зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ оролсожо, дутагдалнуудтай тэмсэхэ, предприятинуудай, колхоз, совхозуудай, эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ нүлөөлхэ ехэ хүсэн байһанаа харуулаа. Мүн тэдэнэр ажалай эзэн бусаар хандаха, социалис зөөри үрихэ, хулда далдалха, худал хуурмаг мэдээ үгэхэ, бусад хорото ябадалтай эрид тэмсэжэ, хиналта хэхэ ленинскэ ёһо гуримые партиин һэргээн бодхоохоной али тухай шухала байһыень гэршэлжэ үгөө.

Хиналтын органууд, тэдэнэй олон тоото эдэбхитэд энэ үедэ хүдэлмэриингөө зохид арга дүршэл оложо, тэрэнээ нарижуулан һайжаруулха тушаа оролдоо. Партийно-гүрэнэй хиналтын органууд үргэн олон зонтой холбоо барисаагаа бэхижүүлээ. Мүнөө хүдэлмэришэд, колхознигууд, алба хаагшад энэ тэрэ асуудалтайгаар, дурадхалнуудтай хиналтын органуудта хандана.

Партийно-гүрэнэй хиналтын органууд гол анхаралаа арадай ажахые хүгжөөхэ талаар партии, правительствын абаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые шалгаха, гүрэнэй түсэб, социалис уялгануудай хэр бэелүүлэгдэжэ байһые хинаха, үйлэдбэри доторой арга боломжонуудые элирүүлхэ тушаа хандуулаа.

Хүдөөдэ партийно-гүрэнэй хиналтын органууд, арадай хинагшад хабарай тарилгын, ургаса хуряалгын хүдэлмэриие хурдадхаха, тэрэнэй шанар һайжаруулха талаар ехэ оролдолго гаргаа. Партийно-гүрэнэй хиналтын комитедүүдэй, бүлэгүүдэй эрилтээр хэдэн зуун трактор дахяад заһабарилагдаһан, нилээд ехэ газар дабхар хахалагдаһан, ургаса хуряалгын үедэ ехэ тариан хюмажа суглуулагдаһан. Мүн «Сельхозтехникэ» эмгэдэлэй, талха тарианай предприятинуудай хүдэлмэридэ бии байгаа дутагдалнууд элишэлэгдэжэ, тэрэниие усадхаха хэмжээн абтаһан. Мүнөө үедэ арадай хинагшад партиин ЦК-гай декабриин болон февралиин Пленумүүдэй шиидхэбэри бэелүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр оролсожо, трактор, машинануудай хэр заһагдажа, үрэһэ хүрангын бэлдэгдэжэ, агротехническэ хэмжээ ябуулгануудай бэелүүлэгдэжэ байһые шалгана.

Манай республикын хүдөө ажахыда мал ажал гол һуури эзэлнэ. Тиимэһээ партийно-гүрэнэй хиналтын комитедүүд мал үсхэбэрилхэ, малай үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ, тэрэниие үнгэргэхэ, мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха, тэжээл бэлэдхэхэ болон бусад шухала асуудалнуудые анхараа. Тэрэнэй ашаар малай харууһалгада ушарһан олон дутагдалнууд усадхагдаһан, эхэ малые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри һайжаруулагдаһан, урда жэлэйхиһээ нилээд олон түл абтаһан байха юм.

Хяагтын, Хориин, Зэдын үйлэдбэриин управленинүүдэй хиналтын комитедүүд, арадай хинагшад малай тоо бүридхэлгэдэ бии байгаа дутагдалнуудые элирүүлһэн, мэхэлхэ, худал мэдээ хүргэхэ баримтануудые тодорхойлжо, зэмэтэй хүнүүдтэ хэмжээн абтаа һэн.

Эдэ бүгэдын хажуугаар хиналтын комитедүүд, бүлэгүүд хүдөө ажахын Уставай хэр баримталагдажа байһан, колхоз, совхозуудай захиргаанай, хамһабариин элдэб тушаалнуудые үсөөрүүлхэ талаар парти, правительствын заабари хэр бэелүүлэгдэнэб гэжэ шалгажа байнхай.

Хиналтын комитедүүд ехэхэн анхаралаа худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэридэ хандуулаа. Хилээмэ гамтайгаар гаргашалха, «Буркоопсоюзай» системэдэ кооперативна зөөри хамгаалха тухай, Хүрбын, Выдринскэ ОРС-нуудта худалдаа наймаанай гурим хазагайруулһан тушаа болон бусад олон асуудалнууд хиналтын областной комитедэй заседани дээрэ харагдаа. Тиихэдэ ажалшадай эрилтэнүүдые хангаха уялгатай эдэ предприятинуудай хүдэлмэридэ олон дутагдалнууд элишэлэгдэһэн, мүнгэ зөөри үбэршэлхэ, хулгайлха баримтанууд дайралдаба. Энэ талаар гэмтэ хүнүүд хэһээгдэһэн, дутагдалнуудые усадхаха хэмжээн абтаһан байна.

Партийно-гүрэнэй хиналтын органуудай онсо өөрэ илгаань юуб гэхэдэ, тэндэ үргэн ниитэ зон олоороо хабаадана. Хиналтын 16 комитедүүдтэ олониитын 130 түлөөлэгшэд, ажалай түрүүшүүл, соёл сурталай хүдэлмэрилэгшэд хабаадана. Хиналтын областной комитедэй гэшүүд — профессор И. А. Спирюхов, ЛВРЗ-гай эрхим хүдэлмэришэдэй нэгэн Е. Г. Курочкин, «Забайкалец» колхозой (Мухар-Шэбэр) главна агроном И. И. Шаманов гэгшэд эдэбхитэйгээр ажаллана.

Хиналтын бүхы комитедүүдтэ штатнабэшэ таһагууд эмхидхэгдэжэ, тэндэ 553 инспекторнүүд хүдэлнэ. Тэдэнэрэй олонхинь комитедүүдэй заседанида зүбшэгдэхэ асуудалнуудые бэлдэдэг, ажалшадай гүйлтэ, гомдолнуудые шалгадаг байха юм.

Олон тоото инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй хажуугаар хиналтын комитедүүдтэ пенсионернууд ехэ туһа хүргэнэ.

Хиналтын органууд олон тоото бүлэгүүд болон постнуудта түшэглэнэ. Республикын предприятинуудта, колхоз болон совхозуудта, эмхи зургаануудта бүхыдөө 834 бүлэг, 1446 постнууд эмхидхэгдэжэ, тэндэ 13 мянга шахуу арадай хинагшад хабаадана.

Мүнөө район, үйлэдбэриин управлени, промышленна үйлэдбэрилгын зоно бүхэндэ һайнаар хүдэлдэг, олониитые эдэбхитэйгээр хабаадуулдаг хиналтын бүлэгүүд олон. Тэдэнэр коллективүүдэй үйлэдбэриин ажабайдалда эдэбхитэйгээр оролсожо, олондо хүндэтэй болонхой. Жэшээнь, Онохойн модоной комбинадай хиналтын бүлэгтэ (түрүүлэгшэнь Ц. Ц. Цыбанов) 15 хүн хабаадана. Комбинадай цех болон участогуудта 5 бүлэг, 29 пост хүдэлнэ. Тэндэ 140 арадай хинагшад ажалладаг байна. Арадай хинагшадай хүсөөр модо болбосоруулха цехэй, үйлэдбэриин цехүүдэй хүдэлмэриин шанар шалгагдаа. Комбинадай элдэб тухеэрэлгэнүүд хэр зүбөөр хадагалагданаб, ашаглагданаб гэжэ шалгагдаа. Онохой станцида вагонуудай һаатадаг ушарые элирүүлжэ, хэмжээ абаһан байна. Хинан шалгагшадай элирүүлһэн дутагдалнуудые усадхаха талаар комбинадай хүтэлбэрилэгшэд, тэндэхи партийна организаци яаралтай хэмжээ абаһан.

Хүдөөдэ абажа харабал, Хяагтын совхозой бүлэг (түрүүлэгшэнь И. Н. Коростелев), Исэнгын совхозой (түрүүлэгшэнь Ц. Д. Сультимов), «Комсомольский» совхозой (түрүүлэгшэнь Д. Л. Шарапов), Түнхэнэй «Восточные Саяны» совхозой (түрүүлэгшэнь Д. С. Будаев), тэндэхи Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой (түрүүлэгшэнь Л. М. Хоренов), Тарбагатайн «Советская Россия» колхозой (түрүүлэгшэнь В. И. Ощурков), Баргажанай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой (түрүүлэгшэнь Б. У. Раднаев) болон бусад бүлэгүүд ажалаа һайнаар эмхидхэнэ. Эдэ колхоз болон совхозуудта нэгэшье шухала хэрэг хиналтын бүлэг болон постнуудай эдэбхитэй хабаадалгагүйгөөр бэелүүлэгдэдэггүй болонхой. Тэдэнэрэй дурадхалнууд болон дохёонуудта анхаралтайгаар хандажа, элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхаха хэмжээнүүд абтадаг. Энээндэ арадай хинагшад өөһэдөөшье эдэбхитэйгээр оролсодог байха юм.

Үнгэрһэн жэлэй туршада партийно-гүрэнэй хиналтын органуудай хүдэлмэридэ түрүүшын алхам хэгдэбэ, зарим тэды дүй дүршэл ологдоо. Теэд энээнэй хажуугаар хиналтын органуудай хүдэлмэридэ бии байгаа дутагдалнуудые харуулангүй гаража болохогүй. Тэдэнэрэй хүдэлмэриин гол дутагдал юуб гэхэдэ, арадай хинагшад хүдөө ажахын, промышленность болон барилгын хүдэлмэриие эрид һайжаруулха гол асуудалнуудые оложо, тэдээндэ онсо анхаралаа табижа шаданагүй. Зарим комитедүүд үйлэдбэриин арга боломжонуудые элирүүлхэ, тэрэниие ашаглаха, дутуу дунданuудые гаргадаг шалтагаануудые усадхаха талаар бага оролдолго гаргана. Олохон комитедүүд эхилһээ юумээ эсэстэнь хүргэнэгүй, шалгалтаяа аша үрэтэй болгохо гэжэ оролдоногүй, хүдэлмэридөө олониитые һулаар хабаадуулна. Улаан-Үдэ городой, Кабанскын, Түнхэнэй, Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Үдын аймагуудта муугаар хүдэлдэг хиналтын бүлэгүүд олон. Олохон партийна организацинууд арадай хинагшадай хүдэлмэридэ анхарал бага табина, тэрэнэй ажал ябуулгые һайжаруулха, хүдэлмэридэнь туһалха, дэмжэхэ гэжэ оролдодоггүй байна.

Республикын партийно-гүрэнэй хиналтын органууд ажал ябуулгадаа бии байгаа дутагдалнуудаа усадхажа, хүдэлмэридөө олоһон һайн дүй дүршэлөө батадхажа, тэрэнээ саашадань улам нарижуулан һайжаруулжа, аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлхэ, үргэн ниитэ хүдэлмэришэдые, колхознигуудые, алба хаагшадые, эхэнэрнүүдые, залуушуулые олоор хабаадуулха гэжэ оролдохо ушартай.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин болон февралиин Пленумүүд арадай ажахыда хими нэбтэрүүлхэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриие аша үрэ ехэтэй болгохо талаар совет арадай, Коммунис партиин үмэнэ айхабтар ехэ зорилгонуудые табиба. Совет хүнүүд Пленумэй эдэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ айхабтар ехэ эдэбхитэйгээр оролсобо.

Партийно-гүрэнэй хиналтын органууд, тэрэнэй олон тоото арадай хинагшад КПСС-эй ЦК-гай эдэ Пленумүүдэй шиидхэбэриие бэелүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаха, предприяти, колхоз, совхоз, эмхи зургаан, научна, һуралсалай зургаанuудта тусхай хэмжээ ябуулгануудые зохёон бэелүүлхэ хэрэгтэ хабаадаха уялгатай.

Хиналтын органуудай ажал ябуулгые саашадань улам һайжаруулхын тула партийна организацинууд тэдэнэртэ саг үргэлжэ туһалха, али болохоор тэдэниие дэмжэхэ уялгатай гээшэ.

Б. СЕМЕНОВ,
КПСС-эй обкомой болон БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

ХХ партсъездын нэрэмжэтэ колхозой (Хяагта) хиналтын бүлэгэй гэшүүд (баруун гарһаа): Г. Д. Дандаров (түрүүлэгшэ), Д. Б. Цыденова, В. Д. Николаев гэгшэд КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй шиидхэбэри бэелүүлхэ талаар юу хэхэ байһанаа тодорхойлжо байна.

А. БОРИСОВАЙ фото.

ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИИН ЭДЭБХИТЭЙ ТУҺАЛАГШАД

Манай Хориин управлениин партийно-гүрэнэй хиналтада туһалха бүлэгүүд болон постнуудта хамтадаа мянга гаран гэшүүд бии. Сугтаа ажалладаг нүхэдтөө хүндэтэй болоһон ажалай түрүүшүүл, эрхимэй эрхим хүнүүд иимэ хиналтын хүдэлмэридэ хабаадалсадаг байна.

Хиналтын комитет, бүлэгүүд болон постнууд үнгэрһэн сагай туршада зарим тэды хүдэлмэри хэбэ. Тиигэжэ хабарай тарилга түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтажа, эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ, үбһэ тэжээл бэлдэхэ, ороохо таряа хуряаха, хони хайшалха, искусственна үрэжүүлгэ хэхэ, үбэлжэлгэдэ саг соонь, һайнаар бэлдэхэ, энэ харюусалгатай хаһые гарзагүй һайнаар үнгэргэхэ талаар нилээд хүдэлмэри хэгдэһэн байха юм. Иимэ хиналта, шалгалтын хүдэлмэридэ арадай эдэбхитэй олон түлөөлэгшэд хабаадуулагдаһан, колхоз, совхозой ажалай дутуу дунданууд саг соогоо хёрхоор элирүүлэгдэжэ, дары усадхагдаһан байна. Гэхэ зуура зарим шалгалта хэхэдээ нэгэ тусхай зорилго табигдадаг. Жэшээлэн хэлэбэл, үнгэрэгшэ жэлдэ хабарай тарилгын бэлэдхэлые олон хүнэй хабаадалгатайгаар шалгажа, дутуу дунданuудынь, ямар хэмжээнүүдые яаралтайгаар абаха байһаниинь дууһан тодорхойлогдоо һэн. Иимэ шалгалтада хабаадаһан 200 гаран хинан шалгагшадай дунда олон механизаторнууд ороһон юм. Сагай уларилай таарамжагүй, муушье байгаа һаань, дутагдалнуудай саг соогоо усадхагдаһанай ашаар хабарай тарилга иигэжэ эмхитэй һайнаар үнгэргэгдөө бэлэй.

Управлениимнай ажахынууд гүрэндэ ороохо таряа худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, хүрэхөөр үрэһэ хүрэнгэ бэлдэһэн, малда эдюулхэ таряа талханай зүйл горитойгоор абаһан байна.

Үбһэ тэжээл бэлдэхэ үедэшье арадай хинан шалгагшад баһал горитой туһа хүргөө. Хэрбээ урда урдын жэлнүүдтэ үбһэ тэжээл бэлдэхэ, гаргашалха тухай элдэб таагүй аашын, худал мэдээ хүргэхэ, нюдэ бүрлүүлхэ ябадалай гаргагдадаг һаа, мүнөө иимэ ушар тохёолдохоёо болёо. Мүн ниитын мал искусственна аргаар үрэжүүлгэдэ бэлдэхэ, үрэжүүлгэ шанартай һайнаар үнгэргэхэ хэрэг гуримшуулагдаа.

Партийно-гүрэнэй хиналтада эрхим һайнаар туһалдаг зарим бүлэгүүдые, постнуудые эндэ дурдажа болохо байна. Исэнгын совхозой партийно-гүрэнэй хиналтын комитедтэ туһалха бүлэгэйхид (түрүүлэгшэнь нүхэр Сультимов) хони хайшалалгын үедэ тусхай шалгалта хээ һэн. Тиигэжэ хайшалалгын хэр шанартайгаар үнгэргэгдэжэ байһаниие тодорхойлон харуулжа, дутагдалнуудаа түргөөр усадхаха арга замыень заажа үгэһэн юм. Иимэ шалгалтын үедэ тус совхозой 580 хонин дахин хайшалагдажа, хонин бүриһөө 150—200 грамм нооһон нэмэжэ хайшалагдаһан байна бшуу. Шалгалтын эгээл саг соогоо хэгдэһэнэй, дутагдалнуудые усадхаха бодото хэмжээнүүдэй абтаһанай ашаар совхоз урда жэлэйхидэ орходоо богони болзорто ноохо хайшалалгаяа дүүргэһэн, гүрэндэ ноохо худалдаха даабаряа бэелүүлһэн байна.

«Комсомольский», Чисаанын совхозой партийно-гүрэнэй хиналтада туһа хүргэхэ бүлэгэйхид мүн лэ һайнаар ажаллана.

Үнгэрһэн жэлэй туршада партийно-гүрэнэй хиналтада хабаададаг эдэбхитэдэй кустовой гурбан зүблөөн үнгэргэгдөө. Гадна партийно-гүрэнэй хиналтада туһа хүргэхэ бүлэгүүдэй, постнуудай хүтэлбэрилэгшэд ямар ажал хэһэнээ ажалшадай урда тоосон элидхэһэн байна. Гэбэшье зарим партийна организацинууд партийно-гүрэнэй хиналтын хүдэлмэридэ хабаададаг хүнүүдтэ саг үргэлжэ туһалнагүй.

Ажал хүдэлмэридэхи дутагдалнуудаа түргөөр усадхажа, арадай хинагшадай ажалые улам һайжаруулхын, арадай хинагшадай партийна организациин эдэбхитэй һайн туһалагшад болохын түлөө зохихо хэмжээнүүдые саашадаа абаха байнабди.

А. РАНДИН,
Хориин хүдөөгэй үйлэдбэриин парткомой секретарь.

Шухала асуудалнууд— [х]инагшадай анхаралда

[Үн]гэрһэн жэлэй хүдэлмэриин [дүн] согсолон хаража үзэхэдэ, үй[лэд]бэриин управлениин колхоз, сов[хоз]уудай ажалшад, малшад өөһэ[дын]гөө шэн зоригто ажалаар хү[дөө] ажахын продуктнуудые элбэг [хэм]жээр абаха тэмсэлдэ горитой хуби[ень] оруулаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. [Үнг]эргшэ жэлдэ управлениин ажа[хын]ууд урзанданайхида орходоо [гүр]эндөө мяха 7000 центнерээр, —17 мянган центнер, ороохо [тария]а — 75 мянган центнерээр ехэ [худал]даһан байна. Энэ жэлдэ сагай [урил]лай хэды таарамжагүй байба[шье], хүдөө ажахын продуктнуу[дые] абалга дээшэлжэ үргэлжэлһөөр. [Энэ] оной февралиин 20-ной мэ[дээ]гээр ажахынууднай нёдондоной [энэ] үеынхидэ орходоо гүрэндөө һү [...] центнер, мяха —2714 цент[нер]ээр ехэ худалдаа. Гүрэндэ мя[ха] худалдаха нэгэдэхи кварталай [тү]б 106 процент дүүргэгдэнхэй. [Мүн] нёдондоной энэ үеынхидэ ор[ходоо] колхоз, совхозуудта 15 мян[ган] хурьгад олоор абтаа.

[Аж]алай эдэ зарим тэды амжалта [абах]аха хэрэгтэ нютагуудай пар[тий]но-гүрэнэй хиналтын органууд [...] бэшэ нүлөө үзүүлһэн байна. [Пар]тиин ЦК-гай ноябриин Плену[мэй] шиидхэбэри бэелүүлэн, брига[дан]уудта, фермэ, ажахы бүхэндэ [пар]тийно-гүрэнэй хиналтын коми[те]дтэ туһалха бүлэг, постнууд, мүн [үйл]эдбэриин управлениин дэргэдэ [...]хай комитет байгуулагдаа һэн. [Упр]авлениин партийно-гүрэнэй хи[нал]тын комитет, бүлэг, постнуудта [ни]итэ зоной дундаһаа һунгагда[һан] 1100 гаран хүн хабаадалсана. [Эн]э тон ехэ хүсэн болоно. Хинал[тын] органуудта хабаадагшад хүдөө [ажа]хын үйлэдбэридэ гол анхаралаа [ханд]уулжа, тэндэ бии байһан дутаг[дал]нуудые элирүүлэн усадхаха, [ажа]хы бүхэнэй доторой арга болом[жон]уудые элсүүлэн хэрглэхэ тушаа ехэ[хэн] хүдэлмэри хэнэ.

[А]радай хинагшадай энэ ажал хү[дэл]мэриин али тухай ехэ ашатай, [үрэ]е ехэтэй байһаниие хэдэн жэ[шээ] дээрэһээ харуулжа болоно.

Олониитын зүгһөө саг үргэлжэ на[рин] хиналта хэгдэжэ байһанай ашаар [ажа]хынуудта хабарай тарилга бо[лон] ургаса хуряалга хэзээ хэзээ[нэй]хиһээ һайнаар үнгэргэгдөө гэжэ [тэмд]эхэ хэрэгтэй. Партийно-гүрэнэй [хин]алтын комитедтэ туһалха бүлэг, [по]стнууд элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые түбхын түрүүн байра дээ[рэнь] лэ дары усадхаха хэмжээ абадаг байгаа. Жэшээнь, ХХ партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо хиналтын эдэбхитэд нүхэд Колмаков, Каленов гэгшэд 120 гектарта шэниисын таряа хуряалгада ехэхэн гээлтэ гаража байһаниие хаһа сагтань элирүүлээд, тэрэниие дахин сэбэрээр хуряажа абаха эрилтэ табяа. Таряалангай тоог дээрэ шэнэ ургасын ороохо түргэн сэбэрлэхэ, хаһа сагтань гүрэндэ ашажа ябуулха талаар хиналтын бүлэг, постнууд баһал ехэ оролдолго гаргаа.

Партийно-гүрэнэй хиналтын комитедтэ туһалха бүлэг, постнууд ажахынуудай һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэри саг үргэлжэ хинан шалгажа байдаг болонхой. Илангаяа зунай сагта һаагдаһан һү зүбөөр бүридхэжэ абаха, хаһа сагтань гутаангүй бэлэдхэлэй пунктда абаашаха, мүн тэндэ һүнэй тоһолигые зүбөөр тодорхойлхо тушаа бии байһан дутагдалнууд мүнөө усадхагдажа байна. Хиналтын комитедэй үүсхэлээр Ториин, Петропавловкын тоһоной заводуудта ажахынуудһаа абтаһан һүнэй тоһолиг, мүн гашалһаниие буруугаар харуулжа байһан баримтанууд элирүүлэгдээ.

Малай үбэлжэлгын үедэ арадай хинагшад гүүртэ, фермэ, отаранuудта ходо ябажа, тэндэ байһан дутагдалые дары усадхаха, адууһа малай харууһа, тэжээлые һайжаруулха, һү ехээр һааха, мал һайнаар шахаха гэхэ мэтэ асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулна.

Мүнөө үедэ партийно-гүрэнэй хиналтын комитедтэ туһалха бүлэг, постнууд колхоз, совхозуудтаа хүрэнгын ороохо таряанай хэр зэргэ сэбэрлэгдээд, ямараар хадагалагдажа, мүн минеральна үтэгжүүлгын хэды шэнээн абтаад, хайшан гэжэ хадагалагдажа байһаниие наринаар шалгана. Тэрэшэлэн машина техникын заһабарилга болон ажахынуудта захиргаанай, хүтэлбэрилгын тушаал үсөөрүүлхэ гэхэ мэтэ элдэб гаргашые али болохоор хороохо тушаа юунэй хэгдэжэ байһаниие хинан шалгана.

Тиигэбэшье олониитын хиналтын ажалда дутагдалнууд, үшөө шиидхэгдээгүй асуудалнууд бии. Зарим газарта хиналтын хүдэлмэридэ олониитэ бодотоор хабаадуулагданагүй. Энээн тушаа хэхэ юумэмнай нилээд ехэ.

А. БУДАЖАПОВ,
Зэдын үйлэдбэриин управлениин начальнигай орлогшо.

Зорилгомнай ехэ

Нёдондо хабар Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Эрдэм» совхоздо партийно-гүрэнэй хиналтада туһалха табан бүлэг, гурбан пост эмхидхэгдээ һэн. Тэдээндэ олон янзын мэргэжэлтэй 80-аад хүн ороно. Бүлэгүүдэй хүдэлмэридэ олонхинь һаалишад, хонишод, механизаторнууд хабаададаг юм.

Анхан хүдэлмэреэ эхилхэдээ, хабарай тарилгада бэлэдхэлые шалгаһан байгаабди. Энэ талаар олон дутагдал элирүүлэгдэжэ, тэрэ дары усадхагдаа һэн. Таряа хуряалгын үедэ ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

Партийно-гүрэнэй хиналтада туһалха бүлэгүүд совхозой мэргэжэлтэдтэй хамта хуряалгын шанарые шалгадаг байһан. Ороохо таряа болон бусад ургамалнуудые шанар муутайгаар хуряаһан гү, али гээлтэ хоролтодо оруулха ябадалай гарахада дары хэмжээ абажа, усадхажа байгаа һэмди. Ниитын хинагшад тоог дээгүүр ябажа, таряа талха гутаахагүйн, хулгайда, үрилтэдэ оруулхагүйн тула тэмсээ. Шалгалтын дүнгүүд совхозой дирекцидэ, партийна комитедтэ дуулгагдажа, зохихо хэмжээн абтадаг.

Партийно-гүрэнэй хиналтада туһалха бүлэгүүдэй эдэбхитэд зониие ажалда эдэбхитэйгээр хабаадуулха асуудалда, онсо анхарал хандуулна.

Хиналтада туһалха бүлэгүүд ажахын асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхэ хэрэгтэ тодорхой туһаламжа үзүүлнэ. Урдань манай совхоз үри шэри ехэтэйгээр ажахынгаа жэлые дүүргэдэг байһан. Харин нёдондо жэл 54 мянган түхэригэй олзо доходтой гараа бшуу. Энээнтэй хамта, абтаһан продукциин өөрынь үнэ хямдараа. Мяха, һү, ноохо, үндэгэн, ороохо таряан элбэгээр абтана. Һүүлэй хоёр жэлэй туршада 670 мянга шахуу пүүд ороохо таряа гүрэндэ тушаагаабди. Ороохо таряанай ургаса жэл бүри дунда зэргээр гектарай 12—16 центнер болоно.

П. НИМАЕВ,
партийнно-гүрэнэй хиналтада туһалха бүлэгэй түрүүлэгшэ.

Хагтын совхозой партийно-гүрэнэй хиналтада туһалха бүлэгэй түрүүлэгшэ И. Н. Коростелев (зүүн гарһаа), бүлэгэй гэшүүн И. Л. Каленов гэгшэд эдэбхитэйгээр ажаллана.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Ниитынгээ ажахын ашада

— Үнгэрһэн жэлэй дүнгые согсолон хараад үзэхэдэ, хүдэлмэриин наһанай аад, нэгэшье үдэр хамтын ажалда хабаадаагүй хүнүүд үшөөл олон. Эдэнэр колхозой үйлэдбэридэ, ниитын баялигые арьбадхаха бүгэдын оролдолгодо орой хабаадаагүй гээшэ. Зарим колхознигууд хоёр-хоёр үнеэтэй байхын хажуугаар гахай олоор барина. Теэд тэдэнэр малдаа үбһэ тэжээл хаанаһаа сабшажа абанаб? Энэшье асуудалай харюунь бултанда мэдээтэй. Колхозой газар дээрэһээ үбһэ сабшажа абана ха юм. Энэ мэтээр тоолоод үзөө һаа, колхозой устав хазагайрууһан, эбдэһэн ябадал манай колхоздо олон байна. Хүдөө ажахын артелиин уставые сахиха асуудал шалган хаража үзэхые таанадта дурадханаб,—гээд, партийно-гүрэнэй хиналтада туһалха бүлэгэй түрүүлэгшэ Амос Минаевич Соколов бүлэгэй гэшүүдэй зүблөөн дээрэ һанамжа оруулба.

Үдэшын саг байгаа. Тэрэ зүблөөндэ хабаадагшад нүхэр Соколовой дурадхалые дэмжэн, шалгаха асуудалнуудаа тодорхойлжо, яаралгүй, хэн хаана гараха, юу хэхэеэ хүсэд хэлсэжэ тараа бэлэй.

Тиигэжэ хүдөө ажахын артелиин уставые зүбөөр сахиха тухай асуудалаар партийно-гүрэнэй хиналтада туһалха («Маяк» колхозой) бүлэгэй гэшүүд шалгажа, нилээд дутуу дунданuудые, устав хазагайруулһан ушарнуудые элирүүлээ.

Нэгэдэхеэр, колхозой устав хуушараа, тэрээндэ дары хубилалта, нэмэлтэ оруулагдаха ёһотой гэжэ тоологдоо. Юундэб гэхэдэ, 1956 оной майн 27-һоо хойшо хүдөө ажахын артелиин уставта «Маяк» колхозой гэшүүд ямаршье хубилалта, нэмэлтэ оруулаагүй. Уставай зарим статьянууд мүнөөнэй байдалда, мүнөө сагай эрилтэдэ зохиногүй. Жэшээнь, уставай ёһоор колхознигой бүлэ бүхэн 2 үнеэ тугалтайнь, хашараг, поршоонходтой эхэ гахай, хурьгатай 5 эхэ хони, шубуу хэдыгээршье бариха эрхэтэй байна. 1956 онһоо хойшо, аяар 8 жэлэй хугасаа соо, колхозууд болон колхознигуудай ажабайдалда, хэнэйшье мэдэхээр, нилээд ехэ хубилалта болонхой ха юм. Олзо доход дээшэлээ, ажаһуудалынь улам һайжараа бшуу. Иимэ сагта, юумэнэй элбэг дэлбэг болоһон үедэ хоёр үнеэ барижа һуухамнай хайшаа гээшэб? Хэдыдэнь ниитын ажал хэхэ, хэдыдэнь өөрынгөө мал харууһалха болоноб? Иимэ хүнүүд, хэнэйшье мэдэһээр, хамаг сагаа өөһэдын газаахи ажалда барана бшуу. Хоёр үнеэ баридаг, бэшэшье малнуудтай колхознигууд «Маяк» колхоздо олон. Колхознигуудай хубидаа мал бариха тухай уставай статьяда хубилалта оруулхые колхозой правленидэ дурадхахаар шиидхэгдэбэ.

Мүн хүдэлмэри хэдэггүй, хамтын ажалда хабаададаггүй хүнүүд яахадаа, ямар ушарһаа колхозой ажалда урагшаа һанаатай, түрүү хүнүүдтэй адли эрхэтэй байха ёһотой юм? Тиимэ хүнүүдэй хубиинь газарые хаһаха эрхэ колхозой правленидэ олгохо, тэрээниие уставаар хараалха шухала гэжэ тэмдэглэгдээ.

Хоёрдохёор, жэлһээ жэлдэ хамтын ажал хүдэлмэри оньһожоруулагдана, техникэ, элдэб механизм ажалда үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Иимэ байдалда ажалай нормо, тэрэнэй түлбэри ходо хубилгагдажа байха ёһотой бэшэ гү? Колхозой үйлэдбэриин зарим һалбариие абаад үзэхэдэ, ажалайнь нормо бага, түлбэринь ехэ гэхэ гү, али нормонь ехэ аад, түлбэринь бага болошоһон ушар элирүүлэгдээ.

Элдэб тоосоо бүридхэл хэдэг хүнүүд, бригадирнууд, фермэ, гүүртэнүүдые даагшанар, харуулшад, кладовщигууд, почтальонууд, колхозой центртэхи, мүн отделенинүүдэй клубые даагшанар, колхозой правленидэ хүдэлэгшэд мэтые тоолоходо, аяар 72 хүн болоно. Эндэ хороомоор тушаалнууд яһала олон.

Колхозой 1963 оной финансын үйлэдбэриин түсэб холо дүүргэгдээгүй байшоо. 678896 түхэриг мүнгэн олзо оруулхаар түсэблэһэн аад, оройдоо 600995 түхэриг абтаа. Олзо доходой арайхан хоёр процентынь хубаагдадаггүй жасада оруулагдаа. Уставай ёһоор, адаг 15 процентыень оруулха байгаа бшуу. Ниитын мал олошоруулха түсэб мүн дүүргэгдэбэгүй. 1964 оной январиин 1-нэй байдалаар 69 үнеэн, 1763 толгой хонин, 24 толгой морин түсэбһөө дутанхай. Шубуу үсхэхэ түсэб баһал бэелүүлэгдээгүй. Гүрэндэ һүн, мяхан дутуу худалдагдаа.

Хамтын суглаан, правлениин зүблөөн үсөөдөө гэжэ хэлэхын аргагүй. Тоонь олон аад, правлениин зүблөөн дээрэ үйлэдбэриин шухала асуудалнууд табигданагүй. Мал ажалай һарын тоосоо хараад лэ, ехэнхидээ элдэб акт, гүйлтануудые хараад лэ үнгэршэнэ. Мүн колхозой үйлэдбэриие саашадань хүгжөөхэ асуудал колхознигуудай хамтын суглаанда оройдоо табигданагүй.

Колхоздо үри шэритэй эмхи зургаан олон. Хэрбээ эмхи зургаануудай, элдэб хүнүүдэй, колхознигуудай үри 1963 оной эхиндэ 9 мянган түхэриг байһанаа, тэрэнь улам дээшэлжэ, мүнөө 31891 түхэриг болонхой. Иигэжэ партийно-гүрэнэй хиналтада туһалха бүлэг нилээд олон дутагдал элирүүлээд, өөһэдынгөө һанамжа дурадхалнуудые колхозой правлени, парткомой үмэнэ табижа, дары шиидхэхые дурадхаба.

Тэдэниие нь колхозой правлени, партийна комитет хаража һайшааһан байна.

Нэгэдэхеэр, хүдөө ажахын артелиин уставта дары хубилалта, нэмэлтэ оруулха. Тэдэниие бэлдэхын тула 30 хүнһөө бүридэһэн комисси бии болгогдобо. Энэ комиссида колхозой үйлэдбэриин һалбари бүхэнһөө түлөөлэгшэд хабаадалсана.

Хоёрдохёор, ажалай нормо, тэрэнэй түлбэри мэтые хараха, хубилалтануудые оруулха баһа тусхай комисси байгуулагданхай.

Һаяшагаар колхознигуудай хамтын суглаан дээрэ хүдөө ажахын артелиин уставта хубилалта, нэмэлтэ оруулагдаха, уставые хазагайруулха ябадал усадхаха тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэхэ юм.

Г. ДАНЗАНОВ.
Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлени.

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур.
1964 оной февралиин 28.

Номой шэнжэлэл

ҺАНАҺАНДА ХҮРӨӨГҮЙ

Залуу зохёолшо Ц. Галановай «ХҮН ТҮРЭҺЭН БЭЕМНИ...» гэһэн повесть тушаа нүхэр Ш. Цыванов болон Хэжэнгын бусад коммунистнуудhaa бэшэгүүд редакцида ороhон байгаа. Энэ ном соогоо автор бодото байдалые бүдүүлигээр хазагайруулаа гэжэ эдэнэр бэшэбэ. Тиимын тула хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат, уран зохёол шэнжэлэгшэ эрдэмтэ Гунга Очирович Туденовтэ редакци хандаhан байна. Тус зохёолоор энэ эрдэмтын рецензи доро толилогдобо.

Үнгэрэгшэ жэлдэ «Байгал» журналаар, Буряадай номой хэблэлээр толилогдожо, залуу уран зохёолшо Цэрэн Галановай «Хүн түрэhэн бэемни...» гэжэ багахан повесть гараhан юм. Энэ ном тухай олон янзын hанамжанууд уншагшадай дунда бии боложо байhан шэнжэтэй: «Һайншье», «муушье» гэхэ зонууд бии. Бүри hаяхан «Буряад үнэн» газетын редакцида Хэжэнгэ нютагай бүлэг коммунистнуудай зүгhөө гомдолтой бэшэг оробо. Энэ бэшэгэй гол удхыень хоёр үгөөр хэлэбэл, Ц. Галанов өөрынгөө шэнэ повесть соо бүхы наhаараа коммунис партиингаа нангин хэрэгэй түлөө оролдожо, үнэн сэхээр ябаhан Хэжэнгын ахамад коммунистнуудай наhа байдал, хэрэг эрмэлзэлэл гээшыень алдуутайгаар, зарим таладаа ба hahан, доромжолhон шанартайгаар харуулаа гэhэн байна.

Иимэ арсаата ушарай гараhан хойно Ц. Галановай шэнэ повестиин гол идейнэ удхыень шэнжэлэн үзэхэ манай уялга. Энэ повесть соогоо автор юу харуулхаяа hанаhан байгааб? Мүнөө сагай хүдөө байдалай элдэб орёо асуудалнуудые коммунистын гү, али коммунистнуудай образуудаар согсолон харуулха гээшэ хүндэтэйшье, харюусалгатайшье хэрэг. Һанаhан hаналаа хайшан гэжэ, ямар зэргээр залуу уран зохёолшо бэелүүлээ юм ааб? Ц. Галанов энээнhээ урда хэдэн рассказ, повестьнуудые бэшэжэ, уншагшадай дунда мэдээжэ болоо hэн.

«Хүн түрэhэн бэемни...» гэжэ повесть соо, үнэхөөрөөшье, хүнэй зүрхэ буляамаар, урин дулаанаар, ургы зөөлэхэнөөр зураглан харуулhан газарнууд яhала дайралдана. Гэбэшье, үргэлжэ дээрээ идейнэ болон уран хэлбэрэй шугам зүбөөр баримталагдаа гэхын аргагүй. Дутуу хэлэhэн, үлүү гаргаhан, ямаршье шалтаггүйгөөр хазагайрhан, коммунистнуудай наhа байдал, үйлэ хэрэг харуулхадаа харюусалгагүйгөөр хандаhан ушарнууд эхинhээнь hүүл хүрэтэр ходолон гарана.

Повесть соо гушаад оной дүрбэн коммунистнуудай образууд харуулагдана. Түрүүшын колхозой түрүүлэгшэ байhан залуу коммунист Бадма ангиин дайсадай hомондо дайрагдажа үхөө. Хоёрдохи коммунистнь — Юмжаб Бимбаев. Энэ ямар хүн гээшэб? Гушаад ондо коммунистнуудай хоорондо хоб зөөhэнэй түлөө партиhаа гаргагдаха болоод байхадаа, «Социализмын түлөө боожо үхэхэм!» гээд ой руу гүйшэhэн. «Юмжаб модон соо ороод, олон томо гэшүүhэтэй нарhадай тойроод дүүрэн байбашье, үргэн горьётой бүhэеэ тайлажа, нэгэ бишыхан үмхирhэн хүхэ гэшүүhэндэ хүзүүгээрээ орёогоод, шагтагалдашаба». Зоной гүйлдэжэ ерэхэдэ хүзүүгээрээ «халта улаан зурлаатай» болоhон хэбтээ hэн. Энэ ушарhaa хойшо Юмжабай хүл газарта хүрэхэеэ болижо, Улаан-Үдэдэ ехэ ноён болоод байhан аад, hүүлэй үедэ нютагайнгаа райкомой инструктор боложо ошонхой. Мүнөөшье Юмжаб хубилаагүй, нөөхил билдагууша, хобууша, хара hанаатай зандаа. Мэхын хүсөөр партида ябадаг амитан.

Гурбадахи коммунистань — Дарма Будаевич. Анхандаа яhала сэхэ, ажалша, урагшаа hанаатай, зарим үедөө колхозой правлениин гэшүүншье ябаад үзэhэн хүн. Теэд мүнөө наhатай болоходоо зангаа хубилжа, үмсынгөө зөөридэ тархияа эрьешэhэн, хамтын хэрэгтэ харша-тунеядец. Энэ «коммунистын» hаналынь — хайшан лэ гэээ hаа, хамтын зөөри үбэршэлхэм ааб, гүрэнhөө ехэ пенси абахамни ааб, үмсынгөө зөөри арьбижуулхамни ааб гэхэ мэтэ. Совхоздонь үмсын мал бэшэлгэн болобо. Тиихэдэнь малаа тушаахагүйн тула «hамганhaa haлааб» гэжэ зөөриеэ хоёр тээшэнь хубаана... Иимэ бузагай юумэ хэжэ байhан аад, үшөө ленинскэ партиин гэшүүнэй тоотой.

Повестиин гол геройнь болохо гушаад оной (дүрбэдэхи) коммунист Сандан үбгэн. Сандан түрэл нютагтаа түрүүшын колхоз тогтоохо сагhaa хойшо үнэн шударгыгаар оролсоhон, удаан сагта түрүүлэгшээршье, парторгооршье ябаhан, hүүлэй үедэ томодхогдоhон совхозой үхэрэй фермын бригадираар хүдэлжэ байhан, одоол «гэдэhэнэй годигорhoo бэшэ годигоргүй» хүн гээл hаа, таарахаар. Сандан, авторай үгөөр, зонойнгоошье дунда хүндэтэй, уладтаа үгэеэ дуулгасатай. Теэд үнэн дээрээ юун болоно гээшэб? Эхинhээнь абажа харая. Повестиин эгээл эхин дээрэ нютагай зон сугларанхай. Даржаа гэжэ наhатайшаг совхозой гэшүүниие хүдөөлжэ байна. Даржаа болбол Сандантай үе наhаараа хамтын ажал хэжэ ябаhан, юрын лэ нэгэ хүдөөгэй ажалшан. Үе наhаараа hүзэггүй ябаhан Даржаае гэнтэ Санданай мэдэн гэhээнь ламаар хүдөөлжэ байба. «Яахадаа энэ Даржаае ламаар хүдөөлбэт?!» — гэжэ Сандан үнэн зүрхэнhөө нютагайнгаа зондо хандаба. Теэд Санданай тала тээшэ болохо нэгэшье хүн олдобогүй, hүзэгтэйшүүл илаба. Энээнhээ хойшо удааншье болонгүй нэгэ муухай хоб үгэ бүхы нютагаар дэлгэршэбэ. Ямар? «Сандан гушаад ондо залуу коммунист Бадмые түрүүлэгшын hуури эзэлхэ хара сэдьхэлээр алалсаhан байгаа» — гэжэ. Бадма Санданай hайн нүхэр, ахалагша коммунист hэн. Иимэ муухайгаар хардуулаад байhанаа Сандан эгээл hүүлдэ дуулаба, «үдэрэй hанаан, hүниин зүүдэн» болобо. «Теэд хэн мүнөө намда этигэхэб...» — гэжэ бодоно. Бэеэ сагаалхын хүсэлэнтэйгээр совхозойнгоо даргынарта хандана, тэдэнь хэрэглэжэ үгэбэгүй. Райком ошоходонь анонимна бэшэг оронхой байба. Нэгэдэхи секретарьта шадал соогоо ойлгуулжа хэлэбэ, тэрэнь этигэбэгүй. «Гушаад ондо хамта хүдэлhэн зонhoo гэршэ асара» гэбэ. Сандан тэндэ байhан Юмжаб Бимбаевта хандаба. Тиихэдэнь тэрэнь: «Танай харанхы хэрэгтэ хабаатай бэшэб» — гэжэ харюусана. Гушаад онойнь ябадал гэршэлжэ үгэхөөр гансал коммунист (дээрэ хэлэгдэhэн) Дарма Будаевич үлэбэ. Дармаяа ошожо гуйба, үгэеэ ойлголсобо хэбэртэй. Ямаршье хара hаналгүйгөөр үглөөдэрынь Сандан Дармын үмсын мал бэшэхэеэ ерэбэ. «Би шамайе абарха гэжэ байхаб. Ши тиихэдэ намайе хооholхо гэжэ ерэхэш» — гэжэ Дармань өөрынхеэрээ гомдоод, райком ошожо гэршэлхэеэ арсаба. Бэшэ ондоо сэхыень хэлэжэ үгэхэ хүн түхэреэн нютаг соо олдобогүй. Гашуудажа сүхэрэhэн Сандан үнэн гээшые оложо ядаад, жэбэршэhэн дробовик буугаа аршажа абаад, эхэ, эсэгынгээ анханай бууса тээшэ шэглэн хатаргаба. Бууса дээрээ хахад литр архи уужархёод, «буугайнгаа сэмгые эгсэ зүрхэндөө тулгажа, шабхыень татаад дарахаяа байтарынь...», гэнтэ дээрэнь нэгэ харсага ябаад, тэрэниие буудажа унагаажархиба. Бэшэ hомогүй болошоhон ушарhaa Сандан амиды үлэдэбэ. Тэрэнэй hүүлээр удааншье болонгүй Сандан бригадирhaa гараа, hайн дурааараа ажахын тоосоондо ороhон гүүртэдэ ошожо хүдэлхэ болоно. Энэ коммунистын «хэрэг» одоол сагаалдижа, саашаа хүдэлхэнь гээбы гэжэ уншагшадай бодожо байтар, Сандан нэгэ «Беларусь» трактор гүүртэдээ абаашажа ябатараа ганга эрьеhээ халижа, Хэжэнгэ голдо орожо үхэшэбэ... Нигэжэ гушаад оной дүрбэн коммунистнууд соохоо амиды үлөөд ябаhан ганса коммунистын ами наhан таhалдаба.

Энэл-даа Цэрэн Галановай «Хүн түрэhэн бэемни...» гэhэн повестиин гол удхань!

Иимэ ном уншаад байхадаа хүн юун гэжэ сэгнэлтэ үгэхэ ёhотой юм? Манай hанахада, Хэжэнгын ахамад коммунистнууд идейнэ талаhаань тон зүб сэгнэлтэ үгэhэн байна, ондоогоор ойлгохонь бэрхэтэй. Нэгэл ушар тododхохо ёhотойбди.

Ц. Галановай повесть соо «Хэжэнгэ», «Хэжэнгын совхоз» болон бэшэ бэшэ нютагай газар, уhанай нэрэнүүд дурдагдана. Гадна зарим нэгэ хүн өөрынгөө түхэл шарай, абари зандал адлирхуу юумэнүүдые олоодшье гомдожо болохо. Юрэ хэлсэхэдэ, уран зохёол гээшэ түүхэ бэшэ, өөрын онсо ёhо журамтай байха. Ном соо хэлэгдэhэн үйлэ ушарнууд зааталhaa Хэжэнгэдэ болоhон гэжэ ойлгожо бүтэхэгүй, Баргажандашье, Түгнэдэшье, Агадашье боложо болохо байгаа. Бидэ уран зохёолшо хэр мүнөө үеын байдалай үнэниие, гүнзэгы үнэниие зүбөөр, хүнэй этигэмээр харуулжа шадааб, хэр тэрэнэй типическэ талыень уран үгын хүсөөр зураглан гаргажа шадааб гэhэн талаhаань хаража үзэхэ ёhотойбди.

Ц. Галанов мүнөө сагай байдалые гүнзэгыгөөр харуулжа шадаагүй, гадна олон элитэ асуудалнуудые бусайдуулаа гэмээр. Ушар юуб гэхэдэ, манай ажабайдалhaa, совет литератураhaa коммунистнуудай дүрэ түхэл ямар байдаг бэ, ямар байха ёhотойб, — гэжэ манай арад hайса ойлгохо болонхой. Тиихэдэ Ц. Галановай сэдьхэл ухаанда бүтэhэн коммунистнуудай образууд уншагшадай танишагүй, багахан зонууд. 30-аад ондо наhа бараhан залуу коммунист Бадмаhaa бэшэниинь, энэ образ ном соо харуулагдаагүй, иимэ хүн байhан юм гэжэ энэ тэрын хөөрэлдөөнhөө тухайлхаар. Эршэ эрмэлзэлгүй, өөhэд хоорондоо ходо хяаралдажа, хёморолдожо байhан зонууд.

Авторай hанамжаар, дүрбэдэхи коммунист Сандан үйлөөрөөшье, hаналаараашье партиин ёhотой гэшүүн хүн байха байhан шэнги. Теэд үнэн дээрээ ямар өөдэгүй hула, урагшагүй образ болоо гээшэб? Коммунист Санданай урда нэгэ бэрхэшээл ушарна, тэрэниие худалаар хардаhан мухар хоб дэлгэрнэ. Хайшан гэжэ Сандан тэрээнтэй тэмсэнэб, яажа өөрынгөө сэбэр нэрэ бодхооноб? Өөртэнь муу hанажа ябаhан хоёр «коммунистнуудта» хандаад, үнэниие оложо ядаад, бэеэ хорложо алахын hэдэлгэ гаргахаhaa бэшэ юушье хэнэгүй. Һүүлэй үлдэ бэдэрhэн үнэнөө оложо шадангүй уhанда орожо үхэнэ. Хэрбээ уран зохёолшын иимэрхүү ушар гушаад гаран ондо болоо гэжэ бэшээ hаань, үшөөшье бодожо үзэмөөр байгаа. Теэд мүнөө бодото демократиин дэлгэржэ байhан жараад он бэшэ юм гү? Яахадаа талада ябаhан совет хүн, илангаяа сэхэ сэбэр ябадалтай нютагай түрүү коммунист гэнтэ «өөр тухаймни хоб тараба» — гэжэ гүйлгэжэ ошоод, бэеэ буудахаяа hанаха юм. Хэрбээ ямар нэгэн нютагта иимэ зүйлэй ушараашье hаань, тойроод hууhан зониинь хуу муу муухай сэдьхэлтэй, дари дээрэ дабhа хэхэеэ эрмэлзэжэ байдаг гэжэ яажа бүтэхэб. Үнгэржэ ерэ хэдээ наhаараа хамта хүдэлжэ ябаhан нүхэдынь: колхоз, совхозой эдэбхитэд, комсомолшууд, коммунистнууд яашоо юм, партиин болон совет эмхи зургаанууд яашоо юм? Мүнөөнэй ажабайдалда худал, хуурмагай гүнзэгыгөөр дэгжэхэ, социальнашье, эстетическэшье үндэhэгүй. Иимэ үндэhэ гансал Ц. Галановай повесть соо олонобди, энэ ехэ гайхалтай. Хэрбээ авторай иимэ ушар ганса нэгэ дайралдадаг гэжэ халирхайгаар хэлээд үнгэрөө hаань — олон үгэ хэлсэhэнэйшье үлүү hэн. Теэд эчэ «хоб хошо» имагта повестиин гол зүрилдөөн, «гүнзэгы» трагедиин hуури боложо үгэнхэй ха юм!

Үнэхөөрөөшье, Ц. Галановай харуулха гэжэ оролдоhон коммунистнууд яахадаа иимэ хүн зонhoo таhархай, зэрлиг арал дээрэ хаягдашаhан робинзонууд шэнгеэр харагданаб? Хоёр гурбан коммунистнууд хоорондоо хэрэлдэхэ, хяаралдахаhaa бэшэ ондоо юумэ хэнэгүй, хэhэн ажалыньшье харагданагүй. Сандан хардуулаад, ехэ гашуудалтай ябана. Тэрэнэй «бэрхэшээлтэй» байдалда ороод байхадань хэн туhалхаб, хэн hанаагаа зобожо, нэгэшье hаа урин дулаан үгэ хэлэнэб? Үгы. Арад зон хоб хэлсэжэ, бүри шархыень дүжэрөөнэ. Совхозой дирекци, парторганизаци «райком ошо» гэжэ бэеhээ холо болгонод. Райком ошоходонь тэрээндэ, хуушанай коммунистда, этигэнэгүй. Арад зоной болоод советско-партийна эмхи зургаанай этигээгүй, туhалаагүй дээрэhээ Сандан билдагууша Юмжаб тунеядец Дарма хоёрой гарта ороно. Тэдэнь үhөөгөө абана.

Коммунизм байгуулжа байhан манай ажабайдалда иимэ юумэ болон байдаг гэжэ этигэхэнь тон бэрхэтэй. Хуушанай коммунистын хуби заяан хэндэшье хабаагүй шэнгеэр харуулагдана бшуу. Коммунизм байгуулагшадаймнай моральна кодекс гээшэнь яашоо юм?

Томо үгэ хэлсэнгүй, миниишье ... са хүнэй hэшхэлэй талаар аба... хараа хада баhал зохисогүй бай... Сандан гушаад жэлэй туршада ... тагайнгаа колхозой түрүүлэг... парторг ябаа. Томо совхоз бол... донь мал ажалай бригадир бол... Ондоогоор хэлсэхэдэ, бүхы наh... раа зоной түлөө оролдожо, зо... этигэлтэй хүн ябаа. Сандаанда ... хүүлэhэн, марташагүйгөөр тү... луулhан зон хүгшэншье, залуу... hүрэг соо дүүрэн байха, байгаа... дөө арганьгүй. Яахадааб гэх... хэрбээ Санданай муу хүдэл... зондоо хүндэгүй байгаа hаань, ... нөө болотор ударидахы хүдэлм... дэ ябуулхагүй байhаниинь эл... Ушар нимэhээ Сандание нүү... hүүдэргүй хүн ябаа гэжэ таар... гүй. Теэд нүхэр Галанов яаха... тэрэние орой ганса, ёдогор ами... ябаа гэжэ маанадта ойлгуулх... оролдоно гээшэб!? Уран зохёол... ном соогоо зон нүхэдтэнь туhа... арга боломжо үгэнэгүй. Т... өөрынгөө нэгэтэл hанамжалжар... ан трагическа ситуаци, юунэй... боложо байгаа hаа хамаагүй, ай... хайн шулhөөр орёон орёон нэх...

Ц. Галанов повесть соогоо га... коммунистнуудай образ алдуу... гаар харуулаа бэшэ, харин үн... арад зоной тухай ниилээд hэжэ... мээр зүйлнүүдые хэлэhэн, хэ... байна. Даржаае хүдөө табил... дээрэ арад зон ехэ hүзэгтэй, ... мын мэдэл соо байдаг шэнгеэр ... рагдана. Саашань Сандание ... дана гү, али тэрэнэй тухай муу... хоб тарааана. Эгээл hүүлшын ... мадахи бүлэгтэ Бошогто Сэ... хээн гэжэ арадай хоёр түлөө... шэд харагдахадал гээд үгы б... но. Энэ хоёр образой баhа юу... түлөө бии болоhыень тухай... мэдэмээр.

Ахамад коммунистнар Юмж... Дарма хоёрые тоолоогүй hаа, ... шаад оной hүүлшын коммуни... Сандан наhа бараба, сэхыень ... лэбэл, зольбо нохойн үхэлөөр ... бэ. Ном соо нэгэшье газарта онд... (залуу, наhатай) коммунистн... нютагта бии гэжэ хэлэгдэнэг... Коммунистнууд мүнөө сагта ... таhарха гэжэ яахаб, одоо энэ ... тэхэгүй юумэ боложо байна гэh... дэл автор лаража, Сэдэбхээнэй ... лэмхи образ, тэрэнэй бэшэг ... рые hүүлдэнь оруулна. Теэд ... ханhaa хазагай болошоhон повес... энэ бишыхан халааhаар сэхэ... гэжэ юун байхаб даа, үргэлжэ ... рэнь шэнээр заhаагүй сагта.

Үргэн далайсатай мүнөө ... ажабайдалда үдэрhөө үдэртэ эл... янзын шэнэ үйлэнүүд, ушар, ... шалнууд гаражал байдаг. Эдэ... гэдые ажаглажа, шэнжэжэ ябад... уран зохёолшодо ямарханшье ... римтанууд элбэг. Ажабайдал... хүнэй хуби заяае газаа тээhээ... гүрөөhэнэй нюдөөр хараад, hор... үрхирүүлдэг зангаа болёо hаам... дээрэ болоо! Ажабайдал — өөр... далай, гансал оролдосотой ү... зохёолшод тэрэнэй оёорhoo эрд... зэндэмэни оложо шадаха.

Гунгаа ТУДЭНЭЙ,
хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

Амар мүрэндэ шудхадаг эгээн ехэ гол болохо — Зей мүрэн дээрэ ГЭС баригдаха юм.

С. Я. Жугай нэрэмжэтэ Бүхэсоюзна эрдэм шэнжэлэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэд Зей мүрэн дээрэ шэнжэлэлгэ хэнэ. ГЭС-эй баригдахада 300 мянган гектар газар уhанда абтахаяа болихо, лесохими ехээр хүгжөөгдэхэ юм. Мүнөө үедэ гидрологууд, топографууд, метеорологууд шэнжэлэлгын хүдэлмэри ябуулна.

Мүрэн дээрэ үрэмдэлгэ хэхэ түхеэрэлгэнүүд олоор тодхогдоно. Шэнжэлэлгын хүдэлмэри ябуулагдажа байна... (зүүн гар талын зураг). Мүрэнэй нюрганhaa 100 метр үндэр газарта комсомолка Татьяна Бугаец (баруун гарhaa) агаарай шиг нойтые, хүйтэн дулаание тэмдэглэнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

Геологуудай хани нүхэд

Бишни ябааб аяма
тала руу,
Баталсам ошоош тагнуулда
тайга руу,
Шанха дээрэhээм шаранал
наран,
Шамайем угтанал тайгын
нарhад...— гэhэн геологуудта зорюулагдаhан ирагуу hайхан хүгжэмтэ дуунай зэдэлхэдэ айл бүхэн приёмнигоо мушхажа, бүри гоёор дуулуулжа, шагнажа hуухые оролдодог aаб даа. Энэншье гайхалгүй. Юуб гэхэдэ, hүүлэй үедэ байгаалиин баялиг бэдэрэгшэдэй тоо жэлhээ жэлдэ олошоржо, хэдэн зуугаад жэлэй туршада эзэеэ олоогүй нюугдажа хэбтэhэн шухала баялигуудые элирүүлжэ, тэндэнь шэнэ тосхон бодожо, арадай ажахыда хэрэгтэй ашагта малтамалнууд абтадаг болонхой. Шухала хэбтэшэ, малтамалнуудые бэдэрхэдэнь геологуудта нютагуудай ажалшад, залуушуул, комсомолшууд, hургуулиин hурагшад ехэ туhа хүргэдэг байна. Залуушуулые олоор хабаадуулха зорилгоор республика доторнай жэл бүхэндэ аяншалагшадай бүлэгүүд эмхидхэгдэжэ, холын аян замда эльгээгдэдэг болонхой.

ВЛКСМ-эй обком, Буряадай геологуудай аяншалагшадай штаб үнгэрэгшэ зундаа ашагта малтамалнуудые бэдэрэлсэhэн залуушуулай хүдэлмэри хаража, эрхим амжалта туйлаhан отряд, бүлэгүүдтэ үнэтэ шангуудые барюулха болобо.

Үнгэрэгшэ жэлэй зунай амаралтын үедэ республика дотор залуушуулhaa бүридэhэн геологуудай 13000 аяншалагшадай отрядууд эмхидхэгдэжэ, үргэн Буряад ороноймнай хада тайга, тала дайдаар бэдэрэлгын хүдэлмэри ябуулhан байна.

Байгаалиин баялиг бэдэрэлсэхэ отрядта ехэнхидээ ахалагша классуудай hурагшад, ойн харуулшад, ангуушад болон бусад мэргэжэлтэд эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсаа гэжэ геологуудай аяншалагшадай штаб тэмдэглээ. Республика дотор хамтадаа 25000 хүн геологуудай аяншалгада хабаадалсаhан байна. Аяма халуун зунай үедэ аяншалгада ябаhан эдэнэрэй хүсөөр хэбтэшэ баялигта 195 хэhэг газар оложо, тусхай мэдээсэл зохёогдоhон байха юм. Тэдэнэй гансахан долоониинь шухалада тоологдоод, энэ жэлдэ дахин шэнжэлэгдэхээр хараалагдаба. Мүн И. И. Муратовай олоhон нүүрhэнэй хэбтэшэ hонирхолтой. Нүхэр Муратов тус хэбтэшые Хориин Бага Хорго нуурай оёорhoo олоhон байна. Түнхэнэй Саяан уулын хормой шадар А. Н. Базаров, К. Л. Анжеев гэгшэд слюда, алтанай hудал олоhон байна. Мүн Баунтын тайга, Бэшүүр, Баргажан, Зэдэ нютагуудай ажалшад К. Н. Михалин, И. П. Петров, А. И. Постников, М. Н. Данилов гэгшэд алта, түмэрэй, флюридэй баялигуудые олоhон тухайгаа мэдээсээ.

Холын аян замда гарагшадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ шалгарhан зоно болон районуудай комсомольско организацинууд ВЛКСМ-эй обком, Буряадай геологуудай управлениин дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шанда хүртэхэ байhан. Аяншалгада хабаадалсагшад сооhоо ВЛКСМ-эй Хойто-Байгалай райком (секретаринь нүхэр Быков, геологуудай аяншалагшадай штабай түрүүлэгшэ нүхэр Чабаненко) шалгаржа, дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар абахаар зууршалагдаа. Хоёрдохи hууриие Улаан-Үдэ городой ВЛКСМ-эй Советскэ райком эзэлээ. Мүн ВЛКСМ-эй Захааминай, Баргажанай райкомууд үнгэрhэн жэлдэ аяншалгын хүдэлмэри гэмгүй hайнаар эмхидхээ гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

Байгаалиин хэбтэшэ бэдэрэлгэдэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсажа, шалгарhан геологуудай, туристнуудай отрядууд шагнагдаха болоо. Улаан-Үдэ городой хоёрдохи hургуулиин hурагшад социалис мүрысөөндөө шалгаржа, 500 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртэхэ болонхой. Мүн хоёрдохи, гурбадахи hуури эзэлhэн городой 26-дахи, Тарбагатайн hургуулиинхид тус тустаа 200—200 түхэригөөр шагнагдаха юм. Тарбагатайн дунда hургуулиин hурагшадай отряд үнгэрhэн үедэ геологуудай аяншалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, геологуудта, хизаар ороноо шэнжэлэгшэдтэ туhатай hонин материал суглуулhан байна. Тэрэшэлэн СССР-эй газарай баялигуудые хамгаалха ба геологиин министерствын Хүндэлэлэй грамотаар Хяагтын дунда hургуулиин аяншалагшадай отряд шагнагдаха болоо. Мүн тус министерствын зүгhөө Хүндэлэлэй грамота, значогуудаар 18, ВЛКСМ-эй ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотаар гурбан хүн шагнагдаба.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Шатар

Владивосток городто шатараар наадагшадай дунда Алас-Дурна зүгэй зонын түрүү hуури эзэлхэ мүрысөөн эхилэнхэй. Мүрысөөндэ хабаадагшадай дундаhaa эрхимлэhэн дүрбэн хүниинь РСФСР-эй түрүү hуури эзэлхэ хахад финальна мүрысөөндэ наадаха эрхэ олохо юм. Мүрысөөндэ мастерта 9 кандидадууд, нэгэдэхи разрядай долоон шатаршад хабаадана.

Манай республикаhaa тус мүрысөөндэ мастерта кандидадууд А. Сумкин, А. Самарин, В. Власов гэгшэд хабаадалсана.

Мүнөө дээрээ шатаршад нэгэ уулзалга үнгэргөөд байна. Мастерта кандидадууд Власов, Матвеев (Амар) гэгшэдэй уулзалга тэнсэлгээр дүүрэбэ. Самарин Сахалинай мастерта кандидат Петровто шүүгдэшоо. Манай республикын үнинэй шатаршан Анатолий Сумкин Амарай түлөөлэгшэ Передериние шүүгээд ябана.

Вл. Егоров.

* * *

Шатараар республикын түрүү hуури эзэлхэ мүрысөөндэ хабаадаха эрхэ олохын түлөө Улаан-Үдын шатаршадай дунда болоhон хоёрдохи бүлэгэй наадан дүүрэбэ. Локомотив-вагон заhабарилгын заводой эрхим шатарша Тоглоев абажа болохоор арбан гурбан очкоhoo 10,5 абажа, эрхимлэбэ. Мастерта кандидат Алексей Ушаков 10 очко абажа, хоёрдохи hуурида гараа. Залуу шатарша Дугаров hайкаар наадажа, үнинэй бэрхэ шатаршадhaa, тэрэ тоодо өөрынгөө шатарай багшаhaa түрүүлжэ, 9,5 очко абаад, гурбадахи hуурида гараба. Эдэ гурбан апрелиин 15-hаа эхилхэ республикын түрүү hуури эзэлэлгын мүрысөөндэ хабаадаха эрхэ олобо гээшэ. Удаань 8,5 очко абаhан үнинэй шатаршан А. Игумнов дүрбэдэхи hуурида гараа. Адлихан 7,5 очконуудые абаhан Курочкин, Хаглеев, Цыденов гэгшэд 5, 6, 7-дохи hууринуудые эзэлээ. 8—9 hууринуудта Бурлов, Доржиев гэгшэд гараа. Арбадахиие Энгельсина Улымжиева, 11—12-дохи hууринуудые пионернүүд Маншеев, Байнов гэгшэд эзэлбэ. Арбан гурбадахида үнинэй шатаршан Мамилов, 14-дэхидэ Воротников гараhан байна.

Б. Цыденов.

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур
1964 оной февралиин 28.

ХИЛЫН САДАНАҺАА

Совет арадта гүнзэгы ехэ баясхалан хүргэнэ

МОГАДИШО. Сомалиин правительствада бэлэг болгон Советскэ Союзай барижа үгэhэн типографи нээлгын ёhолол Сомалиин Республикын ниислэл — Могадишода болоо. Энэ хадаа шэнэ шэнэ техникээр хангагдаhан республика доторхи эгээн томо типографи болоно.

Үнэтэ бэлэгэй түлөө Советскэ Союзай арад болон правительствада Сомалиин Республикын премьер-министр Абдирашид Али Шермарк халуун баясхалан хүргөө.

(ТАСС).

Аюулгүйн Соведэй заседани

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 26. (ТАСС). ООН-ой Аюулгүйн Совет нэгэ хэды саг соо забhарлаhанайнгаа hүүлээр, Кипрэй асуудал саашадань хаража үзэхын тулада февралиин 25-да заседанида сугларhан байна.

«Амгалан байдал дэмжэхэ уласхоорондын хүсэнүүдые» (тайлбарилан хэлэбэл, НАТО-до ородоггүй хэдэ хэдэнороной сэрэгүүдые бага зэргээр холёод, НАТО-гой хүсэнүүдые) Кипр эльгээхэ түсэбөө Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида баадхаха зорилгоор Англиин, США-гай, Турциин түлөөлэгшэд хэдэн үдэрэй турша соо доохонуур сэхэ доботолжо ороhон байха юм. НАТО-до ородог бусад оронууд тэдэниие дэмжэдэг байгаа. Нюуса далдаар зохёогдоhон шиидхэбэриие Аюулгүйн Совет баталха ёhотой гэжэ hанаашалагдаhан байгаа бшуу.

Кипрэй асуудалаар ООН-до доохонуур хэгдэhэн хэлсээнhээ үрэ гараагүй гээд, ООН-ой генеральна секретарь У Тан февралиин 25-най заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, мэдээсээ.

Кипрэй дотоодын хэрэгүүдтэ хариин оронуудай хамааралсалгые далдалха зорилгоор ООН-ние хэрэглүүлхэгүйе Чехословакиин түлөөлэгшэ профессор Иржи Гаек уряалhан байна.

Норвегиин, Мароккын, Заанай Яhата Эрье гэжэ ороной түлөөлэгшэд заседани дээрэ мүн лэ үгэ хэлээ.

Президент Макариосай эли тодоор сэхэ руунь буруушаажа байhые хэрэгсээнгүйгөөр, Англи өөрынгөө сэрэгүүдые Кипртэ улам олоор оруулжа байна гээд СССР-эй түлөөлэгшэ Н. Т. Федоренко тэмдэглээ. Кипртэ эсэргүүгээр сэрэгэй хүсэн хэрэглэгдэхэгүй гэhэн ямаршье найдуулгые Англиин түлөөлэгшэhөө Аюулгүйн Совет дуулаагүй байhаар гээд СССР-эй түлөөлэгшэ тэмдэглээ.

Дундада далайн зүүн талын хубида амгалан байдал аршалан хамгаалгада туhалха зорилгоор ООН-ой генеральна секретарь У Танай гаргаhан оролдолгоhоо үрэ гараагүй гээд Кипрэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Киприану заагаа.

Кипрэй газар уhанай бүрин бүтэн байха ябадал заабол хангажа шадахаар шиидхэбэриие Аюулгүйн Совет абаха ёhотой гээд Грециин түлөөлэгшэ мэдүүлhэн байна.

Харюу үгэхэhөө бэеэ барибал, дээртэхэ гэжэ Англиин түлөөлэгшэ тоолоhон байна. Турциин делегат Кипрэй правительствые үндэhэ баримтагүйгөөр гэмнэhэн үгэнүүдые дахяад дабтажа хэлээ.

Президент Макариосай мэдүүлгэ

АФИНА, февралиин 26. (ТАСС). Кипрэй Республикын правительство гадаадынгаа политика бэелүүлхэдээ, бэеэ абанги байха ябадалые хододоо баримталдаг байгаа, баримталхашье гээд Кипрэй президент Макариос Афинын «Авги» газетэдэ зорюулан хөөрэхэдөө мэдүүлhэн байна.

Асуудалые таатай зүбөөр шиидхэхые нүгөө талын эрмэлзэдэггүй байhан дээрэhээ Кипрэй асуудал Аюулгүйн Соведтэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байна. Энэ асуудалаар таатай шиидхэбэри абтаха бэзэ гэжэ этигэжэ байhанаа президент элирхэйлэн мэдүүлээ.

Дайн байлдаанай үедэ тохёолдоhон hандаралнуудые оруулалсангүй тоолоходо, мүнөөнэй бэрхэтэй хэсүү байдалhaa уламжалан, Кипрэй экономикодо миллион хахад фунт стерлингын гарза ушаруулагдаа гээд президент Макариос заагаа.

Бэеэ даанхай байдалай, өөрыгөө тодорхойлхын түлөө Кипрэй арадай тэмсэлдэ талархалгын хүдэлөөн Грецидэ бүри ехээр дэлгэржэ байна. Буруушаалга мэдүүлгын, талархалгын митингнүүд Афинада, Салоникто, Пирей болон бусад городуудта болоо. Зураг дээрэ: Афинада hураажа байдаг Кипрэй студентнүүд США-гай посольствын байшангай үмэнэ ерээд байна. «НАТО-гойхид Кипрhээ тониилогты» гэhэн үгэнүүдые бэшээтэй транспарантнуудые тэдэнэр барижа ябаа.

ЮПИ-гэй — ТАСС-ай фото.

США-гай делегациие А. Фишер толгойлдог болохонь

ВАШИНГТОН, февралиин ... (ТАСС). Буу зэбсэг хуряаха тал... 18 гүрэнэй түлөөлэгшэдhөө бүри... hэн Женеваэдхи хэлсээнэй заседа... нуудта хабаададаг Америкын де... гациие толгойлогшо Уильям Фос... ойрын үдэрнүүдтэ США-да бусах... гээд хэблэлэй асуудалнуудай тал... гүрэнэй департаментын түлөөлэ... Филлипс үсэглэдэр болоhон пре... конференци дээрэ мэдээсээ.

Буу зэбсэг хуряаха, буу зэбс... хойноhoo хиналта хэхэ агентст... директор Фостерой оронд агент... вын талаар тэрэнэй орлогшо А. Ф... шер Женевэ орохо болоо.

Энэ hэлгэлтэ «ямаршье поли... ческэ удха шанартай бэшэ ... Фостерой толгойлдог агентст... бюджедэй США-гай конгрессто ... шэн хэлсэгдэхээ байhантай энэ h... гэлтэ холбоотой гээд мэдүүлээ.

Ёho гурим тогтоохы... түлөө

НИКОЗИ, февралиин 26. (ТА... Буу зэбсэг зүүжэ ябаха зүбшөөл... бүхы киприодууд энэ зэбсэгээ ... гаархидта тушааха ёhотой ... шиидхэбэри Кипрэй правительст... гаргаhан тухай президент Макар... февралиин 25-да соносхоо. ... шиидхэбэри бэелүүлхэ тухай ... гүйе сахиха хүсэнүүдтэ захира... үгтэhэн байна.

Кипрэй полициин тоо 5.000 ... хүрэтэр олон болгогдохо юм. Хү... гурим сахихын тулада эдэ хэм... нүүд абтаа гээд онсолон тэмдэг... лэнэ.

Хэhээгдэхэ ёhooроол хэhээгдэбэ

БЕРЛИН, февралиин 26. (ТАСС). Баруун Германиин алуургшан Кюн гэгшын хэрэгые ГДР-эй Верховно судтэ хаража үзэлгэ дүүрээ. Кюн Германиин Демократическа Республикада эсэргүү гэмтэ ябадал хэдэг байгаа. Гэбэл, ГДР-эй ниислэлдэ тэhэлэлгэнүүдые хээ, элдэб hүйдхэл татаа, харша үзэл дэлгэрүүлхэ зорилгоор хуудаhануудые тараагаа, Баруун Германиин тагнуулда агентнуудые элсүүлдэг байгаа. Эдэ бүхы ябуулгын түлөө энэ хүйхэр гэмтэн бүхы наhан соогоо түрмэдэ хаа... хаар шиидхэгдэhэн байна.

Үhөө мэеэгээ абахые, шэнэ т... лэй фашис организацинуудай ... ябуулгые идхан номнолгоhoo ... жалан, алуурнад болон hүйдхэл... дэй аашалалдахада таарамжатай ... хэ байдал бии болоно үгэдэг ... Кюнэй хэрэг эли тодоор харуул...

Редактор **Ц. О. ОЧИРОВ.**

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора — 23-67, зам. редактора — 38-42, зам. редактора — 35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни — 47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни — 48-89, 33-61, корректорская — 35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического — 24-74, советского строительства и быта — 34-93, рабселькоров и писем — 25—41, 38-30, информации — 32-74 и переводов — 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н00050. Зак. № 164.